

„Krisztus csak látszólag nézi tétlenül, ami egyházában történik. Szentlelke által időről időre gondoskodik róla, hogy a tiszta és hamisítatlan lelki eledel és ital eljusson azokhoz a bárányaihoz, akik arra valóban vágyakoznak.”
Lesz igazságtétel! ▶ 2. oldal

„A templom helyét a Garam folyó mellett úgy jelölték ki, hogy az addig rakoncátlan folyó egy áradás alkalmával előbb utóbb úgyis elsodorja... A folyó azonban soha nem tett kárt a templomban...”
Evangelikus világorökség ▶ 3. oldal

„Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes álmodozásunknak, hogy milyen más volna az életünk, ha másvalakinek a helyzetében volnánk. Térjen vissza ki-ki a magáéra. Talál ott mindig elég dolgot, és nem kell attól félnie, hogy üres lesz az élete.”
Egytalentumos emberek... ▶ 11. oldal

Vezetni az imádságot... ▶ 2. oldal
Kőbányai körben ▶ 3. oldal
Barabbás vagy Jézus? ▶ 4. oldal
Az emlékezés problematikája ▶ 5. oldal
Beszélgetés az 1956-os forradalomról ▶ 6. oldal
Repedések a falon ▶ 8. oldal

Ára: 275 Ft

Kántuskoncert és korálünnepe

▶ Írásaink a 7. oldalon

A reformátori reform útján

Országos felügyelői konferencia

▶ November második hétvégéjén Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központban tartották egyházunk felügyelőinek országos konferenciáját, amelyen az előadók főként a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának előkészületeiről számoltak be. A legnagyobb érdeklődés Ittész János nyugalmazott püspöknek az *Örök érvényű felismerés vagy csupán korhoz kötött ismeret? – Valóban a reformáció örökösei vagyunk?* című nyitó előadását kísérte: a konferencia vitáiban hivatkoztak rá, s a többi előadó is a püspök több megállapítására alapozta gondolatait.

Ittész János javasolta, hogy a gyülekezetek indítsanak Luther-olvasókört, amelyeket bibliaórákon, szokásos és rendkívüli alkalmakként szervezhetnének meg. Szeretvendégségeken szakemberek tarthatnának előadásokat Luther teológiájának tételeiről.

Ha megvan a szándék, a szervezés is megoldható lesz – mondta a nyugalmazott püspök. Elhibáztunk és megtevesztőnek nevezte lapunk egyik állandó, Luther arcképével megjelenő rovatának – *Semper reformanda* – címét. Hangsúlyozta, hogy sem Lu-

ther, sem más 16. századi reformátor nem beszélt az egyház reformjáról, ez először a 17. században jelent meg.

„Hitem és meggyőződés szerint az egyház megújulása immár mindig ugyanazt jelenti: naponként abból és azáltal élni, amit a reformációban a Szentlélek Úristen újból napvilágra hozott. Nem valami új tudományra van szükségünk, hanem megtérésre és új életre! Másképp fogalmazva: nem valami végtelen reformra, nem is a reformáció reformjára van szükségünk, hanem igazi reformátori reformra. Ez pedig a következőt jelenti: mindig új visszatérés a megfeszített és feltámadott Úrhoz, ígéreteihez és parancsához” – szögezte le Ittész János.

▶ Folytatás a 13. oldalon

Átadták a Sztéhlo-ösztöndíjakat

▶ Luther Márton születésnapján, azaz november 10-én osztották ki a Deák Téri Evangelikus Gimnázium dísztermében az idei év Sztéhlo-ösztöndíjait. A Magyarországi Evangelikus Egyház Országos Presbitériuma által hat éve alapított ösztöndíjjal egyházi középiskoláinkban tanuló tehetséges – szociálisan ugyanakkor rászoruló – evangelikus diákok kaphatnak támogatást tanulmányaikhoz.

Minden évben tízmillió forintot oszthat ki az illetékes Sztéhlo-ösztöndíjbizottság a diákok között, az idén összesen 7 millió 534 ezer forintot nyertek el a pályázók. Bencze András bizottsági elnök vezetésével a testület tagjai – dr. Fabiny Tamás, Fatalin Helga, Lázár Zsolt, Radosné Engygel Anna, Rostáné Piri Magdolna és Szabó György – tizennégy evangéli-

kus középiskola nyolcvanhat pályázója közül hatvanöt diákot hirdettek nyertesnek.

Az ünnepség Makán Hargita bonyhádi iskolalelkész áhítatával vette kezdetét, aki Jak 4,17 és Mt 6,33 alapján hirdette Isten ígését. Bencze András köszöntője után a Deák téri gimnazisták mutattak be verses-zenes darabot.

Dr. Fabiny Tamás püspök Nikodémus, Luther Márton, Albert Schweitzer és Sztéhlo Gábor emberi példáit állítva a gyerekek elé ecsetelte, milyennek kellene lennie az értelmiségnek a 21. században. Ezután Bencze András adta át a diákoknak az ösztöndíjakat. (A díjazottak listája az Evangelikus.hu oldalon olvasható.)

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Több mint népnünnepély

■ PRÖHLE GERGELY

A felügyelők országos konferenciájának az utóbbi években elengedhetetlen része volt, hogy különböző szakterületekről vagy akár a politikai életből jövő külső előadók szavaiból merítsünk inspirációt. Az elmúlt időszakban az egyházi közéletben felmerült súlyos kérdések és az előttünk álló években ránk váró jelentős évfordulók, események ismeretében azonban a megyei felügyelőkkel való nyári találkozások úgy döntöttünk, hogy ezúttal saját körben maradunk.

A júliusi összejövetelen abban maradtunk, hogy a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára való felkészülést, az előttünk álló alig három évet ne pusztán egy gazdag eseménynaptár összeállítására fordítsuk. Ahhoz, hogy méltók legyünk az öt évszázados gondolathoz, elengedhetetlen a lutheránus teológiai alapvetések újbóli tudatosítása, széles körben való megismertetése. Fontos ugyanakkor, hogy ne pusztán az országos egyház szintjén foglalkozunk az ünnepléssel, legyen elérhető gyülekezeti szinten mindaz, ami segítheti a helyi közösség megszólítását, templomaink falain innen és túl. Tekintsük ugyanakkor a 2017-es évet a következő tisztújítás előtti utolsó lehetséges esztendőnek a szükséges egyházszerkezeti módosítások megtételére. E három kérdéskör mentén alakult ki a felügyelők konferenciájának ideji programja.

Ittész János nyugalmazott püspök szigorú teológiai okfejtése visszavezetett minket a lutheri gondolatok forrásához. Biztos vagyok benne, hogy az előadás hamarosan írásban is megjelenik, ugyanis a mondanivalója kulcsfontosságú, ráadásul az egyház mostani lelkiállapotában kimondottan gyógyító erejű.

Ittész püspök szavaiban hajlamosak vagyunk mindig csak a szigor érzésvenni, pedig ez a szigor nem szolgál más célt, mint hogy minél biztosabban jussunk el az igazi örömráshoz, az evangélium tiszta üzenetéhez. Ha a teológiai mismásolás, esetlegesség, a korszellemnek való megfelelni vágyás helyett az alapvető tanítás dolgában következetesek tudunk lenni, akkor erősebb lutheránus öntudattal tudjuk megszólítani környezetünket is. Nem véletlen, hogy ez az üzenet a hétvége során újra és újra megjelent a legkülönbözőbb, olykor apró-cseprő ügyek megbeszélésekor is.

A nyugalmazott püspök szavai persze rávilágítottak arra is, hogy milyen óriási szükség van a világi tisztségviselők és a lelkészek szoros együttműködésére. Az országos irodában újonnan létrejött gyülekezeti és missziói osztály munkájáról beszélgetve Németh Zoltán osztályvezetőtől elhangzott megállapítást, mely szerint mindennapi gondjai közt a lelkeszi karnak is nagyon nagy szüksége van a lelkesítésre,

arra, hogy a 2017-es évet lehetőségnek és semmiképp se szervezési tehernek tekintsék, szintén többször felidéztek. Nem kétséges, hogy e mondatoktól kicsit megrettentünk, felzúdultunk.

A feszültséget Hafenscher Károly nemcsak a jó házigazdához, hanem a zsinat lelkeszi elnökéhez is méltó, lélekből jövő, biblikus mon-

„Ahhoz, hogy méltók legyünk az öt évszázados gondolathoz, elengedhetetlen a lutheránus teológiai alapvetések újbóli tudatosítása, széles körben való megismertetése.

datai tudták feloldani: a Római levél alapján az evangéliumot mint Isten erejét, az együttműködés támaszát helyezte a szívünkre, újabb perspektívát adva ezzel a beszélgetés folytatásához.

A lelkészek munkájának segítése, az egyház működési kereteinek javítása állt Hári Tibor és Gimesi Szabolcs felügyelő testvéreink előadásának középpontjában, amikor az egyházkormányzás diszciplináris vonatkozásait és a nyugdíjkorhatár kérdését tették elemzésük tárgyává. Ittész János előadásának szellemében arról folyt a beszélgetés, hogy miként lehetne püspökeinket, lelkészeinket „felszabadítani” a teológiai gondolkodásra, munkára, hogyan lehetne más feladatok alól mentesíteni őket annak érdekében, hogy valóban a bibliai tanítás álljon tevékenységük középpontjában.

Ennek kapcsán beszámoltunk az országos elnökség és az Evangelikus Hittudományi Egyetem között zajló dialógusról, és felmerült az egyházmegyei struktúra, valamint az eszerek tevékenységi körének lehetséges módosítása is.

A minden eddiginél nagyobb érdeklődés világgá tette, hogy milyen nagy igény van a már jól bevált felügyelői körben az informális önreflexióra, mennyi lelkesedés, tenni akarás jellemzi a világi tisztségviselők nem is oly kicsiny seregét. S miközben imádsággal gondoltunk betegségeink miatt távol maradni kényserült testvéreinkre, örültünk az ószinte tapasztalatcserének, a parázs vitáknak, az éjszakába nyúló beszélgetéseknek.

Reméljük, hogy 2017 felé közeledve egyre inkább átérzünk majd az ünnep felemelő voltát, azt a ritka lehetőséget, amikor mi, lutheránusok a világi közvélemény előtt is világgá tehetjük: nem népnünnepélyt rendezünk, hanem arról az örömhírről beszélünk, amelyre Luther Márton hívta s hívja fel ma is a világ figyelmét.

A szerző egyházunk országos felügyelője, az Emberi Erőforrások Minisztériumának helyettes államtitkára

Oratio œcumenica

Úr Jézus Krisztus, te vagy a világ bírāja. Kezdedben van az ítélet joga minden ember felett. Meghajtjuk fejünket előtted, és kérünk, hallgass meg könyörgéseinket, amikor hozzád fordulunk imádságban.

Minden napunk közelebb visz bennünket hozzád, és te is közeledsz népedhez. Add, hogy egyházad reménységgel tekintsen rád, a főpásztorra, aki életét adta juhaiért, és akinek minden bárány egyformán fontos. Könyörgünk lelkipásztorainkért, püspökeinkért, a gyülekezetek felügyelőiért, hogy példátat követve szolgáljanak néked és a rájuk bízottaknak hűséggel.

Segíts, hogy meglássuk a templomban mellettünk ülőben a testvért, és közösséget vállaljunk vele örömben és bánatában egyaránt. Add, hogy befelé forduló közösség helyett befogadó gyülekezet lehessünk, ahol mindenki megértésre, szeretetre találhat.

Urunk, kérünk, nyisd meg szemünket, hogy meglássuk házad kapuján ki lépve azokat a szenvedő embertársainkat, akik éheznek a jó szóra, szomjaznak az igazságra, hajléktalanok, mert nincs, aki szeretetébe fogadja őket. Add, hogy felfedezzük rajtuk a te arcot. Segítsünk nekik, amíg nem késő.

Könyörgünk családunkért és gyülekezetünk családjaiért. Adj békességet köztünk, segíts, hogy bírálát és ítélekezést helyett szeretettel tudjunk fordulni egymás felé, tudjunk megbocsátani, ahogy te megbocsátottad nekünk minden bűnünket.

Imádkozunk a betegekért, ápolásra szorulókat. Áldd meg azokat, akik segítőként nap mint nap szereteteink mellé állnak, és gyógyulásukon munkálkodnak. Könyörgünk az idősekért, a magányosokért, hogy ne érezzék feleslegesnek magukat.

Urunk, békéért imádkozunk. Könyörgünk azokért az országokért, ahol polgárháború zajlik. Könyörgünk üldözött keresztyén testvéreinkért világszerte, adj nekik szabadulást, erőt, kitartást szenvedéseikben. Végül könyörgünk önmagunkért, hogy felkészüljünk halálunk órájára, hogy ne féljünk ítéletedtől, hanem mindenkor Krisztusban bízunk, aki meghalt értünk, hogy nekünk örök életünk legyen, és aki veled együtt uralkodik örökkön-örökké. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„A másik birodalomban Krisztus uralkodik. Az ő országa állhatatosan ellenáll a sátán birodalmának, és folyamatosan harcban áll vele. Nem a magunk erejéből, hanem Isten kegyelméből kerülhetünk Krisztus birodalmába, s így a jelenvaló, hitvány világtól megmentetünk, és a sötétség hatalmából kiragadtatunk. Maga az, hogy tudunk erről a két szemben álló, egymás ellen nagy erővel, szenvedélyesen és szakadatlanul harcoló birodalomról, és bizonyosságot teszünk róla, önmagában már ez is elegendő a szabad akaratról szóló dogma megcáfolásához, mivel arra kényszerítettünk, hogy a sátán birodalmának legyünk szolgálói, hacsak egy isteni erő ki nem ragad minket abból. Azt mondom, hogy ezt még az egyszerű nép is jól tudja: közmondásaiban, imádságaiban, fáradozásaiiban sokszor megvallja.”

▶ Luther Márton: A szolgálai akarata (Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön, Weltler Sándor fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ ELŐTTI (REMÉNYSÉG-) VASÁRNPAP – EZ 34,17–22

Lesz igazságtétel!

Az őszövetség népe Istent tartotta pásztorának, önmagát pedig az Úr nyájának tekintette. A kövér és sovány – erős és gyenge, társaikat elnyomó és az általuk elnyomott – bárányok közötti igazságtétel ígérete-

ráliságának az asszírok által szétszört népe szervezett formában, egységes népként később sem térhetett haza ősei földjére. Júda királyság Babilonba hurcolt és ott egy tartományban közösségként letelepített lakói hetven

A VASÁRNPAP IGÉJE

hát nem a történelem porondján, a világ népei között történő igazságtétel helyezi kilátásba. Ezékiel itt kifejezetten az Isten „nyáját” alkotó „bárányok” közti ellentétekre és azok igazságos rendezésére utal. Aki pedig mindezt véghez fogja vinni, az – a kijelölt szakaszt követő mondatból derül ki – nem más lesz, mint az Isten által nyája fölé rendelt egyetlen pásztor, akit Ezékiel Dáviddal azonosít. Ezt már a próféta sem gondolhatta szó szerint, hiszen Dávid Izráel és Júda közös uralkodójaként Sault, a nép első királyát követte a trónon.

Dávid uralkodására Ezékiel korábban már csak a régi dicsőséget felidéző nosztalgiával emlékeztek. És perze azzal a hol megfogalmazott, hol pedig titokban táplált reménnyel, hogy Isten egyszer majd újra Dávidhoz hasonló erős és igazságos uralkodót ad, aki „Dávid fiaként” az asszírok, majd a babiloniak által szétszört és idegen földre száműzött népet újra egy nyájként, egy akolban, azaz egy országban a maga királysága alatt egyesíti.

Az őszövetségi korban Ezékielnek ez a próféciája legfeljebb csak részlegesen teljesedett. Hiszen Izráel ki-

évvél későbbi nemzedékének egy része visszatelepült ugyan, és új életet kezdett ősei lakóhelyén, de Júda királyságát nem állíthatták vissza. Előbb a Perzsa, majd a Szeleukida Birodalom fennhatósága alatt hol tágabb, hol szűkebb autonómiát élvezhettek. Az egyre inkább elnyomóvá váló Szeleukida Birodalom ellen Makkabeus Júdas vezetésével győzelemmel megvívott szabadságharc nyomán rövid időre helyreállt ugyan a királyság is, de ezt a hamarosan bekövetkező római megszállás részben felszámolta, részben a római császártól függő bábkirálysággá degradálta.

Nem teszünk tehát erőszakot Ezékielnek az őszövetségi korban be nem teljesült próféciáján, ha azt a Dávidra vonatkozó utalás miatt Jézus Krisztusra, Dávid Fiára vonatkoztatjuk. Ő az a pásztor, akit Isten azért rendelt az általa új szövetség részévé tett nyája fölé, hogy legeltesse, és igazságot tegyen a kövér és a sovány bárányok között.

Ha az egyház kétezer éves történelmét szemügyre vesszük, joggal állapíthatjuk meg, hogy Isten Krisztusban megváltott népe csakhamar „kö-

vér” és „sovány” bárányok közösségévé vált, amelyben a kövérek – a próféta szavaival – vállalkal taszigálják, szarvaikkal öklelik félre és szorítják ki a gyengéket, és a nyáj többi bárányának a „vezérkosok” által letaposott legelő maradék fűvel és az általuk felkavart és beszennyezett ivóvízzel kell beérniük.

A képi beszédet elhagyva, a monarchikus hierarchiát kialakított egyházban a történelem során az egyháztól nemritkán idegen érdekek szolgálatába szegődött, megkérdőjelezhetetlen hatalmú vezetők és az általuk hivatalukba helyezett, megkérdőjelezhetetlen tekintélyű teológusok torzították el a tanítást olyan mértékben, hogy a Krisztus evangéliumának tiszta táplálékához és éltező italához az „egyszerű hívők”, a „sovány juhok” nem juthattak hozzá, és részben a tradíciók miatt, részben a világban divatos szellemi irányzatoknak az egyházba való begyűrűzése miatt ma sem mindig jutnak hozzá.

Ebben a kritikus helyzetben szóval ma is a reménység hangja Ezékiel próféciájában: „De köztetek is igazságot tesztek, juhaim – így szól az én Uram, az Úr –, bárány és bárány között, kosok és bakok között.” Mert a nyáj fölé rendelt egyetlen, valódi pásztor, Krisztus csak látszólag nézi tétlenül, ami egyházában történik. Szentelke által időről időre gondoskodik róla, hogy a tiszta és hamisítatlan lelki eledel és ital eljusson azokhoz a bárányaihoz, akik arra valóban vágyakoznak. Amikor pedig majd ítéletet tart az egész világ fölött, akkor egyházában is igazságot tesz, és napfényre hozza azok igazságát, akiket a „kövér bárányok” vállalkal félretaszigáltak, szarvaikkal félreöklelték és kiszorítottak.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Vezetni az imádságot...

Amíg a lelkész imádkozik, csendben van a gyülekezet. Hányszor hallottam ezt a megfogalmazást. Tényleg (csak) a lelkész imádkozik? A gyülekezetnek tényleg az a feladata, hogy ilyenkor csöndben várjon? Ezen a téren is – mint sok más, istentisztelettel, lelki élettel kapcsolatos területen – jó lenne tiszta vizet önteni a pohárba.

A félreértésnek (vagy félreértelmezésnek) az az oka, hogy a szerepek többnyire nincsenek tisztázva. A lelkész ugyanis nem a gyülekezet helyett imádkozik az istentiszteleten, hanem a lelkész vezet a gyülekezet imádságát. És ez döntő különbség.

Van olyan imádság – sajnos kevés –, amelyet együtt mond a gyülekezet. Ezért is nagy élmény minden egyes alkalommal, amikor felcsendül az Úrtól tanult imádság, a *Miatyánk*. Úgy örülök, amikor nem motyognak a testvérek, hanem ahogy régen a felhívás is hangzott: hangosan imádkoznak.

Abban a gyülekezetben, ahol felnöttem, természetes volt, hogy az *Apostoli hitvallás* és a *Miatyánk* előtt a lelkész kérte: „Mondjuk el együtt fennhangon...” Érzni, hallja az ember, hogy a testvérekkel együtt mondja, s ilyen értelemben is ereje van az imádságnak.

Mára – és ez csodálatos eredmény – elterjedt egyházunkban, hogy a gyónó imádságot a gyülekezet együtt mondja: „Vallom előttem, szent és igaz Isten, hogy vétkeztem ellened és embertársaim ellen gon-

dolattal, szóval és cselekedettel...” Megszerettük ezt az imádságot. Nem volt kötelezően előírva, bevezetve, egyszerűen elterjedt a szokás. Eleinte szokatlan volt sok számára, ma már az a ritka, ha nem mondják. Tudjuk minden egyes szavát, tudjuk, mi lesz a következő mondat, mégis minden elmondás alkalmával mély, tartalmas, személyesen hangzó szöveg. Nem betanult formula, hanem mélyről jövő imádság.

Bár csak több olyan közös imádságunk lenne, amelyet a gyülekezet könyv nélkül együtt tud mondani! Hitoktatásban tapasztaltam, hogy a

imádságokat. Tudom, az a vélemény is elhangzik, hogy ez nem imádkozás, hanem imádságolás. Igen is, meg nem is. Néha jó más szavaival imádkozni, hiszen így is igaz: egymás hite által erősödünk. Más imádságát pedig csak így lehet – olvasva – folytatni. Ugyanakkor tapasztalatból tudom, hogy az így olvasott imádságokat is lehet teljesen elmélyülve imádkozni, s akkor más szava a sajátunkká válik.

Bizonyos kegyességi körökben napi gyakorlat az imaközösségnek az a fajtája, ahol a belső szobát a közösség bensőséges együttlétében élük

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

megtanult, együtt mondott imádság mennyire a vérüké válik a gyermekeknek. Sőt évtizedekre megmarad az emlékezetben, s lehet, hogy felnőttkorban is előkerül egy-két foszlány a gyermekkori imádságból. Isten idősebb gyermekeiként is tanulhatnánk ilyen közösen mondható imádságokat – többet is.

Az is nagy haladás liturgikus kultúránkban, hogy közösségi alkalmon (bibliaórán, találkozókon) természetessé vált: az énekeskönyv imádságos részéből együtt mondunk

meg, és körbeülve, egymást váltogatva imádkoznak hangosan a jelenlévők. Fontos ilyenkor, hogy a másik testvér imádságába imádkozó lelkülettel kapcsolódjak be, és ne csak hallgatgazzam, hanem részt vegyek az ő imádságában. De ebben a formában is szükség van imádságvezetőre, hogy a „szent rendtelenség” el ne uralkodjon rajtunk.

A közös imádság minden fajtájánál nyilvánvalóvá válik, hogy nélkülözhetetlen valaki, aki elkezd, segíti, terelgeti, irányítja vagy befejezi.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

Kőbányai körben

Gáncs Péter püspök igehirdetésének a stabilitás és a mobilitás voltak a kulcsszavai azon a november 9-i istentiszteleten, amelyen újrászentelték a felújított kőbányai evangélikus templomot. Az épület megújítására az Emberi Erőforrások Minisztériuma által az egyházi épített örökség védelme és egyéb beruházások támo-

gatása céljából kiírt pályázat keretében nyert az egyházközség 8,5 millió forintot, és ezt a Magyarországi Evangélikus Egyház, illetve a Kőbányai Önkormányzat jelentős hozzájárulásaival és saját forrásból egészítette ki.

A projektben Masznyik Csaba építész volt a gyülekezet segítségére,

aki műemlékes szemmel, friss szellemmel és keresztyén szemlélettel fogott a felújítás tervezéséhez. S minden túl olyan remek referenciával bíró mestereket is tudott ajánlani, akik proaktív módon támogatták ezt a – gyülekezet méretéhez képest – nagy munkát.

■ REGŐS ROZI felvétele

A mobilitás kísértése

Évszázadok templomépítészete a hosszanti (tengelyesen szimmetrikus) és a centrális (középpontosan szimmetrikus) alaprajzi elrendezést latolgatja. Vannak tájak, korok, felekezetek, amelyek az egyikben, s vannak, amelyek a másikban érzik jobban magukat – vagyis találják meg inkább az Istennel való kommunikáció formáit.

Mit látunk tükröződni szakrális, keresztyén épületeinkben? A transzcendens iránti vágyat? A liturgia pontosan kiszámított helyszínét? A személyes találkozás lehetőségét? Lépést a közösség tagjainak eggyé válásáért? Az imádság helyét? Az igehirdetés és a szentségek gyűjtőpontját? Lekerített szent terét a világmindenségnek? Emlékművet az Örökkévalónak? Mindegyiket és egyiket sem. Nincs az a műalkotás, és így nincs az az épület, amely mindenkinek ugyanazt üzenné.

Amikor évtizedek után megújul egy templom, a „conservando et renovando” – „megőrzendő és megújítandó” – dinamikájában jó gondolkodnunk. Mert tisztelnünk kell templomépítő elődeink munkáját, de meg kell bírköznünk korunk újabb kihívásaival, és ki kell aknázniunk lehetőségeit.

Megújult a kőbányai evangélikus templom. A falak és a nyílászárók visszanyerték eredeti ragyogásukat, a padló sem töredezik már a lábunk alatt, hallunk és látunk. Megadatott a kairoza annak, hogy ebben az új fényességben megállhattam a teljesen üres körtemplom közepén.

Itáliában Alberti óta a templomok között a centrális a legtökéletesebb. Hiszen a kör az isteni tökéletesség kifejezője, így a makro- és a mikrokozmosz is: a kettő egymás tükröképe.

A centrális épület elemei egy középponthoz igazodnak – ez teológiai tanításnak is megtenné. A hívek pedig szabadon mozoghatnak a mindenkit átölelő térben: tekintetük egymást is kereshetné. De mi lenne a míves szentéllyel? A kereszten függő Krisztussal? Az igehirdetés, az úrvacsora és a keresztség hármasság centrumával?

A centrális épület veszt ugyan a középpontos tér varázsából, amint visszakerülnek helyükre a padok, s mindenki újra egy irányba fog nézni.

Az egyetlen, ami számít: ki ez az irány?

■ Z. Zs.

Templomévforduló Füreden

► A balatonfüredi templom felszentelésének tizenötödik évfordulóját ünnepelték november 9-én, vasárnap délelőtt a Balatonfüred–Dörgicsei Társult Evangélikus Egyházközség tagjai. Az istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában Polgárdi Sándor Veszprém megyei esperes és Riczinger József helyi lelkész működött közre. Énekel szolgált a gyülekezet kórusa Szűcsné Sallai Margit vezetésével.

Minden templom idő és időtlenség, hely és végtelenség metszéspontjában helyezkedik el – fogalmazott a meghívón szereplő, illetve a Polgár Rózsa textilművész által megálmodott oltárképen is olvasható ige, Zsolt 136,1 alapján tartott prédikációjában a püspök. „Azt gondolom, hogy a templom valamiféle rekreációs központ. Egyfajta szívzanatórium, ahová a szívünk békétlenségét, fájdalmát gyógyíttatni jövünk Istenhez” – mondta.

Csapi Sándor felügyelő a gyülekezet történetéről szóló beszámolójában említette, hogy a reformáció hatásai már egészen korán, 1535-ben elérték a településen élő embereket. A közösség központja azonban akkoriban Dörgicse lett. Füreden saját templom építésére a múlt század kilencvenes éveiben a városba beköltöző családok miatt került sor.

A Benczúr László Ybl-díjas építész tervei alapján készült épületet 1999-ben szentelték fel.

Az istentisztelet végén köszöntőt mondott Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő. A hálaadó alkalom a helyi Agro Hotelben tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ ADÁMI MÁRIA

Evangélikus világörökség

Jó olyan helyeket felkeresni, ahol közelebb kerülünk múltunk megértéséhez, ahol megérint a történelem. Egy ilyen élményt szeretném most megosztani. Nemrégiben, kerületünk elnökségének zólyomi látogatása alkalmával, a vendéglátó Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház Nyugati Egyházkerületének vezetőivel – Milan Krivda püspökkel és Vladimír Daniš felügyelővel – közösen egy különleges épületet, az UNESCO világörökségi listáján is jegyzett evangélikus templomot látogathattunk meg.

A Zólyom megyei Garamszegi (szlovák nevén Hronsek) szerepel az 1681-es soproni országgyűlés artikulusán, vagyis azon a jegyzéken, amely az akkori Magyarországon a gyászévtizedet követő enyhülés jegyében, ha korlátozott módon is (vármegyénként két településen), de lehetővé tette a nem katolikusok vallásgyakorlatát.

Az 1726-ban skandináv stílusban épült garamszegi fatemplom léte valószínűleg csoda. Az ezeregyeszedik ember befogadására alkalmas, kereszt alaprajzú, amfiteátrumos megoldással kialakított templom felépítése is sokat elmond. Egyszerű emberek, akiknek nagyon fontos és drága volt az Isten igéjének ügye, a maguk szegénységében egy ilyen komoly épületet mertek megálmodni. Megkeresték

hozzá a szakértő mestereket, és előteremtették a rávalót.

A templomot nemcsak felépítették és fenntartották, hanem meg is töltötték. Évtizedeken keresztül messze fekvő településekről is fáradságot nem kímélve, több tíz kilométereket gyalogolva jártak el az istentiszteletre. Egyszerűen fontos volt szá-

mukra, hogy hallgathassák az anyanyelvükön és teológiailag tisztán megszólaló igét. Fontos volt számukra Isten útmutatása és erőt adó üzenete.

A megyénként kijelölt két artikuláris templomra korlátozott vallásgyakorlás hosszú távú szándékáról

nem lehet sok kétségünk. Feltételezhetően arra találták ki ezt a megoldást, hogy legyen is lehetőség a vallásgyakorlásra, meg ne is. Ne mondassák a protestánsok, hogy tiltják számukra a vallásgyakorlást, ugyanakkor olyan nehéz feltételeket támasztottak, hogy mielőbb menjen el tőle a kedvük...

A templomban magyar nyelven is olvasható tájékoztató elmesél néhány érdekes kikitést. A templomnak lakott területen kívül kellett épülnie, bejárata nem nyílhatott az út felé, és nem lehetett tornya sem. Előírás volt, hogy egy naptári éven belül kell megépíteni, és az építéséhez ki-

zárólag fát lehet használni, ami azt is jelentette, hogy a gerendák rögzítéséhez sem volt engedélyezve a fémcsövek használata. A templom helyét a Garam folyó mellett úgy jelölték ki, hogy az addig rakoncátlan folyó egy áradás alkalmával előbb-utóbb úgy is elsodorja... A folyó azonban soha nem tett kárt a templomban...

Az óriási áldozattal, komoly szakmai ismerettel és jó esztétikai érzékel megépített templom érdekessége például az is, hogy az egyházi év ünnepkörei szerint cserélnek az oltárképét. Az éppen használaton kívüli képek a templom karzatán járnak körbe, amíg eljön az ő idejük, és a fő helyre, az oltár fölé kerülhetnek.

A közel háromszáz éves fatemplom 2008 óta hivatalosan a világörökség része. Nyilván a különlegessége és a szépsége miatt is, de talán még inkább azért, mert a tűzre és vízre is érzékeny fatemplomokból mára nagyon kevés maradt.

A világörökség része. Ez pedig nagyon beszédes. A világ kincsestárában fontos evangélikus kincsek is találhatóak. Ezek között egy gyöngyszem a garamszegi templom. Beszédes örökség, amely messze túlmutat önmagán. Elbeszéli a világnak az evangélikusság életének egy nehéz, de maig erőforrást jelentő időszakát. Beszél arról, hogy eleink képesek és hajlandók voltak komoly áldozatra, mert felfe-

ÉGTÁJOLÓ

deztek egy nagy értékű kincset, Isten igéjét, és centrumában Jézus Krisztust, a Megváltót. Felhívja a figyelmünket arra, hogy evangélikus hitvallásunk olyan értékes örökség, amelyet nekünk is tovább kell adnunk a következő generációknak.

A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készül közösségünknek nagyon fontos újra felfedeznie azt a kincset, amely a mi egyházunk öröksége, hogy megoszthassuk Urunk missziói parancsa szerint, és hogy közkinccsé válhasson a világ számára.

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

HIRDETÉSEK

Evangelikus magazin a Magyar Televízióban

November 16-án, vasárnap az M1-en 10.55-kor kezdődik egyházunk műsora, az *Evangelikus magazin*, melyet november 19-én, szerdán a Duna World csatornán 14.45-kor megismételnek. Szerkesztő Nagy László, rendező Horváth Tamás.

Közgyűlés a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben

Tisztelettel és szeretettel hívjuk a Nyugati (Dunántúli) Evangelikus Egyházkerület közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait, valamint minden érdeklődőt a győri egyházkerületi székházban (Győr, Bajcsy-Zsilinszky út 26.) november 21-én, pénteken délután 3 órakor kezdődő gyűlésre.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége

ÚJ SZÉCHENYI TERV

A Debreceni Evangelikus Egyházközség épületeinek energetikai korszerűsítése

A Debreceni Evangelikus Egyházközség több mint 15 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette a Debreceni Evangelikus Egyházközség épületeinek utólagos külső hőszigetelését, külső nyílászáróinak felújítását, cseréjét, valamint fűtési és használatimegvíz-rendszerének korszerűsítését.

Az épületek energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési és használatimegvíz-rendszereik nem tettek eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési és használatimegvíz-rendszert kondenzációs gázkazánok telepítésével tették korszerűvé és energiatakarékosná. Továbbá a régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték.

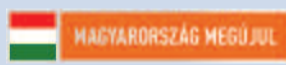
A projekt elsődleges célcsoportja a Debreceni Evangelikus Egyházközség valamennyi dolgozója és gyülekezeti tagja. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanokra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Debreceni Evangelikus Egyházközség
4025 Debrecen, Miklós u. 3

degy.hu
ujszecenyterv.gov.hu

ÚJ SZÉCHENYI TERV

Az Irsai Evangelikus Egyházközség épületeinek energetikai korszerűsítése

Az Irsai Evangelikus Egyházközség több mint 17 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette az Irsai Evangelikus Egyházközség épületeinek utólagos külső hőszigetelését, külső nyílászáróinak cseréjét, fűtési és használatimegvíz-rendszerének korszerűsítését, világítás-korszerűsítését, napkollektoros és napelemes rendszerek telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési és használatimegvíz-rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési rendszert megújuló alapú faelgázosító kazán telepítésével és acéllemez lapradiátorok felszerelésével tették korszerűvé és energiatakarékosná. A használatimegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve a működését. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték. Továbbá telepítettek egy hálózatra visszatápláló napelemes rendszert is.

A projekt elsődleges célcsoportja az Irsai Evangelikus Egyházközség valamennyi dolgozója és gyülekezeti tagja. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Irsai Evangelikus Egyházközség
2730 Albertirsa, Luther u. 3.

irsa.lutheran.hu
ujszecenyterv.gov.hu

Barabbás vagy Jézus?

Börtönmissziói konferencia

► Vajon mit felelne ma egy magát hívőnek valló keresztény Pilátus bibliai kérdésére: Barabbást vagy Jézust bocsássa szabadon? Ha a börtönökben fogva tartott elítéltekre gondolunk, könnyen aktualizálható a vonatkozó igehely (Mt 27,17) – a válasz azonban korántsem olyan egyértelmű. Hiszen Jézus épp a magunkfajta barabbási lelkekért jött és feszítettet keresztre. Azokért is, akik talán nem is sejtik, hogy a keresztfán elszenvedett áldozat a bűnbocsánat valódi lehetőségét rejti. A Magyar Testvéri Börtöntársaság és a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete konferenciával egybekötött közgyűlésén – ha kimondatlanul is, de – ez az eldönthetetlen kérdés visszhangzott. A Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatalának dísztermében november 6-án megrendezett eseményen az egyház és a büntetés-végrehajtás képviselői osztották meg egymással rácson túli tapasztalataikat.

Dr. Csepregi András előadása

A bevezető áhítat után Roszík Gábor, a börtöntársaság evangelikus lelkész elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd tudós szolgatársát, dr. Csepregi Andrást, a Budapest-Fasori Evangelikus Gimnázium iskolalelkészét kérte fel Dietrich Bonhoefferről szóló előadásának megtartására.

„...a Szentlélek városról városra bizonyosságot tesz, hogy fogság és nyomorúság vár rám. De én mindezekkel nem gondolok, sőt még az életem sem drága, csak hogy elvégezhessem futásomat” (ApCsel 20,23–24) – idézte az előadó Pál apostol szavait a harminckilenc évesen meghalt Bonhoeffer pályájának főbb állomásai, mindenekelőtt az ellenállási mozgalomban végzett tevékenységének legfontosabb mozzanatai kapcsán.

A második világháború alatt mártírhalt evangelikus lelkész és teológus élete, illetve szolgálata – különösen pedig börtönben eltöltött éveinek emlékezete – Csepregi András szerint arról tesz tanúbizonyságot, hogy a válságos időkben vállalt önfeláldozás az időbeli távolság ellenére újra és újra „megválthatja” a mindenkori közönséget. Az előadó emellett szemelvényeket (köztiük egy börtönben írt verset) olvasott fel a német kritikai kiadásban tizenkét kötetet kitevő életműből, amelyet ő maga mintegy huszonöt éve kutat.

„Ki vagyok én? / Gyakran mondják: / cellából úgy lépek elő, / derűsen, nyugodtan, keményen, / mint várából a földesúr. / Ki vagyok én? Gyakran mondják: / őreimmel úgy beszélek, / szabadon, tisztán, kedvesen, / mintha parancsnokuk volnék. / Ki vagyok én? Azt is mondják: / sorsomat úgy viselem, / mosollyal, nyugodtan, büsz-

szűrődhet be fény. Véleménye szerint a negyvenes évektől kezdve „illegálisan” (fogvatartóként szolgáló) vagy hivatali jóváhagyással evangelizáló börtönlelkészek „mécsesszerű” jelenléte hozhat világosságot a személyes és csoportos lelkipályázásban részesülő rabok életébe.

Távolléte miatt Balog Zoltán emberierőforrás-miniszter beszéde ugyan elmaradt, de az idei Boenhoeffler- és Colson-díjak (Chuck Colson „a börtönvilág reformátora”, a nemzetközi Testvéri Börtöntársaság alapítója) átadása nem várattot magára. Az idei díjazottak dr. Békefy Lajos, Csorba József, Pomozi István és felesége, Pomozi Istvánné, valamint Farkas Dániel voltak, akik a börtönlelkész munkára küldetesként tekintve fogadták az elismerést.

A konferencia második felében kevésbé közérdekű, inkább csak a közgyűlés tagjait érintő információkat hallhattak az egybegyűltek. Elhangzott az éwertékelő elnöki beszámoló, ismertették a börtöntársaság által elnyert két nemzetközi megvalósítású uniós pályázatot, és megválasztották az elnökségi tagokat.

A reintegráció elősegítésére épülő pályázatok (European Communities of Restoration, Association for the Protection and Assistance of the Condemned) lebonyolításának taglalása mellett képet kaphattak a résztvevők a börtönlelkész szolgálat megannyi más területéről is. Például az Angyalfa elnevezésű programról, melynek keretében a szervezet tagjai a fogvatartottak gyermekeinek készítenek és küldenek ajándécsomagokat. (Videofelvételeken bemutatták azokat a nyári táborokat is, ahol ugyanezek a szülőktől elszakadt gyerekek kaphattak mara-

Csöti András, Roszík Gábor és Magyarai Márton a díjátadás előtt

vés kettős ügynökként működő, majd börtönre ítélt lelkész végül krisztusi áldozathozatalra készítette.

Az előadást követően Csöti András vezérőrnagy, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka kapott szót, aki többek közt a börtönmisszió aktuális kérdéseiről (például a hazai börtönök túlszűfoltóságának problémájáról), valamint a mérföldkőként emlegetett új büntetés-végrehajtási kódex tavalyi hatálybalépéséről beszélt. Szemléletes módon János evangéliumának első fejezetéből kiindulva (Jn 1,5 alapján) próbálta érzékeltetni a börtöncellák sötétségét, ahová csak nagyon nehezen

dandó élményeket a börtöntársaság tagjaitól és egymástól.)

Hasonlóan fontos a szintén saját szervezésű Zakeus program, amely a bűncselekmények sértettjei és elkövetői közötti békítő párbeszéd kialakítását tűzte ki célul.

A rendezvényt záró fórumbeszélgetés végén többek közt egy tapasztalt lelkész szólt fel. Mint mondta, a börtön falai közt „a Szentlélek kőkeményen működik”. A hit mindenképpen megtartó erővel bírhat egy-egy elítélt számára, sőt teljes lelki újjászületést is eredményezhet.

Bár a Bibliából nem derül ki, hogyan alakult Barabbás sorsa, lehetnek róla elképzeléseink, hogyan döbbenhetett rá megszabadulásának zálogára: a helyette szenvedő Istenfiú áldozatára. Ahogy Bonhoeffer példája mutatja, még a legádázabb körülmények között is lehetséges vállalni azt a keresztest, amely ránk méretett. Így választhatjuk jelképesen egyszerre Jézust és Barabbást – felismerve az értünk ontott vér kegyelmét és a bűnök nem várt feloldozását, elfogadva a krisztusi passió megszabadító hatását és elősegítve a bűnösök belső felszabadulását.

■ PAPP MÁTÉ

Az emlékezés problematikája

Tudományünnepi konferencia az EHE-n

► **A múlt terhe – a jelen felelőssége – Emlékezéskultúra és hitoktatás címmel rendezték meg a magyar tudomány ünnepéhez kapcsolódó konferenciát november 6-án az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Az előadások súlyos kérdést jártak körbe: a zsidó holokauszttal kapcsolatban hogyan lehet, szabad és kell emlékezni? Mit jelent az emlékezés, ha a felidézett emlék mindig újírja a megidézett történelmet? Hogyan tud a hitoktatás megbirkózni ezzel a témával, amikor a történetek megismertetésén túl helyes erkölcsi viszonyulást is ki kell alakítani a diákokban?**

A konferenciát megnyitó dr. Szabó Lajos rektor hangsúlyozta: egyetlen intézmény sem teheti meg, hogy ne foglalkozzon elmélyülten a témával. A hitoktatással kapcsolatban kifejtette, törekedni kell arra, hogy mindig „korrekt és fair” legyen. Magyarországon ma különösen fontos arról beszélni, hogy mit jelent korrekten megőrizni és feldolgozni a történelmet. Ahhoz, hogy a hitoktatásban a holokauszt témáját a helyén lehessen kezelni, tudni kell beszélni róla, minél több nemzedéknek tudni kell elmondani a történetet, esetleg tudósok segítségével törekedni a minél pontosabb megismerésre.

A rektor megállapította, „a hitoktatás akkor helyes, ha a felnövekvő nemzedéket tájékoztató, értékelni, egymásért kockázatot vállalni tanítja, s passzivitás helyett aktivitásra nevel” nemcsak Magyarországon, de Európában is – a kettőt pedig szorosan össze kell kapcsolni, hogy minél többekkel lehessen együtt gondolkodni ezekről a kérdésekről.

Beszéde végén Szabó Lajos üdvözölte az előadókat és a vendégeket, valamint munkájukért köszönetet mondott a szervezőknek, dr. Jutta Hausmann-nak, az egyetem ösztövezetési tanszéke vezetőjének és dr. Orosz Gábor Viktornak, a rendszeres teológiai tanszék docensének.

Tanúvallomás és történetírás

A konferencia első előadójaként dr. Gábor György filozófus, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem tanára tette fel a kérdést: történeti értelemben feldolgozható-e a soa, a zsidó holokauszt?

Az előadó kifejtette: a hagyományos normatív történetírás érzéketlen marad a személyes gyász iránt, nem képes az áldozat szempontjából bemutatni a történeteket. Kérdés tehát, hogy miképp lehet a történeti elbeszélés során teret engedni az áldozatok tapasztalatainak. A soa leírásakor nem mellőzhető a túlélők tanúvallomása, azonban ezeket az emlékeket kritikával kell fogadni. Problémák merülhetnek fel az események memorizálásával kapcsolatban, az erős érzelmek miatt az emlékek torzulhatnak, egymásnak elentmondó vallomások, helyekkel és időpontokkal kapcsolatos tévedések jelentkezhetnek. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a személyes érdekek védelme, az emlékek manipulációja is fennállhat az emlékezés során, hiszen a sérelmek még elevenen élnek – magyarázta Gábor György.

További problémát jelent Primo Levi megállapítása, amely szerint a túlélő állapot nem felel meg a haláltáborok rendeltetésének, ezt a logikát követve pedig csak az lenne képes autentikusan tanúskodni, akit elpusztítottak. Az életben maradtakat kivételezett tanúk, akik tanúbizonyságot, szubjektív vallomást tesznek, ahol a hagyományos normatív történetírás forráskritikájának nincs helye. Nem érdekes, hogy minden történés akkor és ott volt-e, ahogyan az illető emlékszik, a beszámolókból saját igazságokat ismerünk meg – és

nincs világtörténelem egyéni történetek nélkül.

Fontos választ találni arra, hogy mi az a koncentrációs táborok világából, ami sosem térhet vissza, ami visszatért, és ami visszatérőben van. Az emlékezés előre tervez, a múltat a jelenből rekonstruálja, és arra használja, hogy a jövőben ilyesmi többé ne fordulhasson elő. Már nem elég a múlt érdeklődéses vizsgálata elvégezni, elvárás, hogy ez a tevékenység az emberiség számára nemesítő legyen. Ezért a modern történetírásnak a visszaemlékezők narratíváit is felhasználva kell felhívnia az emberek figyelmét, hogy ilyesmi többé ne történhessen meg, és ez egy olyan perspektíva, amelyről a történettudomány nem mondhat le – zárta előadását Gábor György.

Út a megbékéléshez

Dr. Kovács Mónika, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kara Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai Központjának egyetemi docense előadásában arra kereste a választ, miért van az, hogy noha az emlékezés és a tanulás egyszerű lehetne a holokauszttal kapcsolatban, mégis sok nehézségbe ütközik.

A hivatalos emlékezet tükrözi az eseményekhez és a múlthoz fűződő kollektív viszonyt, amely szembe megy az áldozatok igényével, mert arra csábít, hogy ne foglalkozzunk a témával. A múltat azonban addig nem lehet lezárni, amíg a többség nem egyezett ki az áldozatokkal.

A kollektív emlékezet hajlamos a leegyszerűsítésre, a csoport, nemzet iránti elfogultságra, míg az áldozat identitásának alapja a sorsközösség, amelyet a trauma hatása, emléke tart fenn. Ha traumáját elismerik, akkor saját kezébe kerül a megbocsátás lehetősége, visszaszerezheti a kontrollt élete felett. Enélkül a megbékélés szociálpszichológiai folyamata nem indulhat el. Az elkövetők csoportja viszont minden eszközzel a felejtést próbálja elősegíteni, hogy elkerülje a felelősségre vonást.

A holokauszt társadalma azonban nem csak elkövetőkből és áldozatokból áll – figyelmeztetett az előadó. Nem feledkezhetünk el a be nem avatkozókról és az embermentőkről sem. A be nem avatkozók felelőssége kevésbé nyilvánvaló, mint az elkövetőké. Lehetséges stratégiájuk lehet az elhatárolódás, a felelősség áthárítása vagy a versengő áldozatiság, amikor más traumák hangsúlyozásával próbálnak jobb erkölcsi pozícióba kerülni.

A segítők és embermentők esetében fontos a kompetenciaérzet – ők hittek abban, hogy tudnak tenni valamit, és nem fogadták el a rendszer legitimitását. Példájuk kizárólag az áldozat-elkövető kettősségből, de nem tipikus: a többséget a közönyösség, a felelősség tagadása jellemezte, és az áldozatok is ezt tapasztalták.

Kovács Mónika zárásként kiemelte, a megbékéléshez a felek eltérő szükségleteinek közeledniük kell egymáshoz. Az első lépést a többség-

nek kellene megtennie, hiszen az ő kezében van a kultúra, a nagyobb felelősség, és az ő attitűdje az, ami elindíthatná a megbékélési folyamatot.

A kollektív emlékezet árnyoldalai

Az aktív emlékezés a múlt eseményeire meghatározza a közösségi identitást, valamint a saját önértelmezés és cselekvés alapvető feltétele is – fogott bele előadásába Jutta Hausmann, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ösztövezetési Tanszékének vezetője. A bibliai írások egyik nagy-

szerűsége abban rejlik, hogy szembe-sítenek a kollektív emlékezet kényelmetlen oldalával is.

A *Tízparancsolat* egyik kijelentése („Megbűntetem az atyák bűnéért a fiaikat is harmad- és negyedikig, ha gyűlölnék engem. De irgalmasan bánok ezeryízig azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsaimat” – Ex 20,5–6) figyelmeztet, hogy minden tett hatással van a következő generációra, de kifejezi Isten jó-ságát is, mert a negatív következményeket rövidebb ideig kell viselni. *Ezék-kiel könyvének* 18. fejezetében pedig ez áll: „Így szólt hozzám az Úr igéje: *Hogy mondhattok ilyen közmondást Izráel földjéről: Az apák ettek egrest, és a fiak foga vásott el tőle!*” (1–2)

Sokszor azt hisszük, a múlt régi terheit kell hordoznunk, közben pedig nem szembesülünk azzal, hogy mi mit követtünk el; a bűn mint kulcsfogalom jelentését nem vonatkoztatjuk saját létezésünkre. Isten szavaiban a közvetlen megszólítás figyelhető meg többes számban, ez kizárja, hogy az emberek kivonják magukat a felelősség alól.

Isten pozitívan fordul azokhoz, akik nem ragaszkodnak ahhoz, amit tévesnek ismertek fel. Bár mind a múlt terheit viseljük, de felelősségünk elsősorban a jelenre és azon keresztül a jövőre irányul. Egyénileg és kollektív szinten is mi vagyunk felelősök azért, ami az életünkben történik, csak az a kérdés, hogy hagyjuk-e saját történetünk részévé válni mindazt, amit atyáink elkezdték.

A holokausztmegemlékezésekkel kapcsolatban Jutta Hausmann kifejtette: generációkon átívelő antisze-mitizmus van jelen a társadalmunk-

ban, s amíg a mindenkor új generáció megtagadja, hogy kiálljon egy új, más nézőpontért, addig ennek következményei állandósulnak.

Az előadást követően Rosenfeld Dániel Imrének, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem kántor szakos hallgatójának előadásában hangzott el a *Lidor vador (Nemzedékről nemzedékre)* című liturgikus imarész.

Zsidó iskolások az egyetemen

Dr. Gombocz Eszter, a Wesley János Lelkészképző Főiskola tanára *Zsidó iskolások – Egy vándorkiállítás pedagógiai tanulságai* című előadásában mutatta be azt az öt tablóból álló kiállítást, amely budai és óbudai zsidó iskolások történetét kíséri végig 1920 és 1949 között, s amelynek az előadást követően egy hétig az Evangélikus Hittudományi Egyetem ad otthont.

adásának kezdetén. Az evangélikus hittantanterv a 7. és a 11. évfolyamon érinti a holokauszt témáját, leginkább az embermentésre, *Sztehlo Gábor* tevékenységére koncentrálna, a megér-téshez azonban a teljes történetet el kellene mondani.

Előadásában Csepregi András Tri-anontól kezdődően vette végig azokat a lépéseket, amelyek után az 1944-es események és a magyar hatóságok viselkedése a zsidósággal szemben nem volt váratlan. Ilyen lépések voltak a numerus clausus, az első, második és harmadik zsidótörvény, valamint a kamenyec-podolsz-kiji deportálás.

Azonban míg a katolikus és református egyház részvétele a történetben széles körben dokumentált, az evangélikus egyház feltérképezése meglehetősen hiányos. Van-e hasonló nyoma például annak, hogy

A kiállítás arra a folyamatra koncentrált, amelynek eredményeképpen a budai és óbudai zsidóság és a többségi társadalom együttélése fokozatosan megszűnt, és nem titkolt célja az is, hogy a történetekkel kapcsolatban a magyarság felelősségét kidomborítsa.

A tablókön megjelenő idézetek – mint a „Nagyon szerettem volna elsősorban magyar lenni, és másodsorban izraelita vallású”, illetve az „Imádom a gyönyörű magyar nyelvet” – hangsúlyozzák, hogy ezek a gyerekek fontosnak érezték a magyarságukat, a zsidó és a magyar identitás teljesen összefonódott bennük. Magyaros ruhákra vágytak, Petőfi-versekkel készültek március 15-re, s mint a harmadik, *Ünnepek* című tablóról kiderül, éjszaka, ha meghallották a rádióban a *Himnusz*t, felpattantak, és vigyázzba álltak...

A tablók már több iskolát megjár-tak. Különösen alkalmasak oktatási célokra, mert a gyerekek a zsidó iskolások életében megjelenő kirekesztési folyamatot könnyen át tudják érezni. Mint Gombocz Eszter elmondta, nehéz úgy ismeretlenül az iskolákat egy ilyen kiállításnak megnyerni, de örömmel számolt be olyan intézményekről, ahol kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy a tanulók a kiállításához készített CD-ROM-ot nyugodt körülmények között tanulmányozhassák.

Holokauszt és hitoktatás

Nehéz a ma érvényes hittantanterv szerint a holokausztról beszélni – jelentette ki dr. Csepregi András, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium iskolalelkésze a nap utolsó elő-

Raffay Sándor püspök hogyan delegálta Stehlo Gábor, mint a reformátusoknál annak, ahogy *Ravasz László* az egyházba tért zsidók támogatásával megbízta *Éliás Józsefet*?

Csepregi András kellő kritikával beszélt olyan vitatható lépésekről, mint az egyházhoz csatlakozó zsidókkal szembeni túl hosszú próbaidő, a gyülekezetek tagjainak hozzáállása, akik fellázadtak, ha zsidókkal kellett egy padban ülniük, vagy *Türöczy Zoltán* 1944. június 25-i rádiós ígér-detése, amelyben nem érzékeltette, hogy gondol azokra, akiket egyház-kerületéből elhurcoltak.

A holokauszt nem Istenről, hanem az emberi közösségről szól. Azért kell erről beszélni, hogy megismerjük magunkat – magyarázta az előadó. *Bibó István* teóriája a politikai hisztériáról és *René Girard*-é a bűnbakkepzésről megfelelő elméleti keretet szolgáltat a kérdéshez, hogy adott feltételek esetén milyen tudat-módosuláson mehet keresztül egy közösség, és hogyan választ ki egy népcsoportot, amelyet elpusztít. Ám míg Bibó állítja, a hisztériából ki lehet gyógyulni, Girard szerint a bűnös csak utólag realizálja, hogy mit tett, addig meggyőződése, hogy jót cselekszik. Pontosan úgy, ahogy *Lukács evangéliumában* mondja *Jézus* („*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!*” – Lk 23,34).

A holokauszttanítás céljának annak kell lennie – fejezte be előadását Csepregi András –, hogy a hasonló helyzetet felismerjük, és időben tudjuk majd magunkról, hogy mit és hogyan cselekszünk.

■ SEBESTÉNY JUDIT

HIRDETÉSEK

Meghívó a budakeszi Protestáns Kör rendezvényére

November 20-án, csütörtökön 19 órakor a Kálvin teremben (Budakeszi, Fő u. 159.) *A vadász és Ekhó – A lírikus Zrínyi és a Balassi-hagyomány* címmel tart előadást dr. Bene Sándor irodalomtörténész. Közreműködik a *Musica Profana* gambaegyüttes Szabó Zsolt vezetésével és Korompay Bálint (ének). Szeretettel várunk minden érdeklődőt.

Az előadás ingyenes. Adományokat a budakeszi Protestáns Kör tevékenységének támogatására a helyszínen elfogadunk.

A Protestáns Kör szervezői

**A Csővári Evangélikus Egyházközség
lelkési hivatalának és gyülekezeti termének
épületenergetikai korszerűsítése**

A Csővári Evangélikus Egyházközség lelkési hivatala és gyülekezeti terme több mint 10 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette a Csővári Evangélikus Egyházközség lelkési hivatalának és gyülekezeti termének utólagos külső hőszigetelését, külső nyílászáróinak cseréjét, fűtési és használatimegvíz-rendszerének korszerűsítését és napkollektoros rendszer telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési és használatimegvíz-rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési rendszert megújuló alapú faelgázosító kazán telepítésével és acéllemez lapradiátorok felszerelésével tették korszerűvé és energiatakarékosná. A használatimegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve a működését.

A projekt elsődleges célcsoportja a Csővári Evangélikus Egyházközség valamennyi dolgozója és gyülekezeti tagja. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Csővári Evangélikus Egyházközség
2615 Csővár, Petőfi utca 2.
E-mail: csovar@invtel.hu

ujszechenyiterv.gov.hu

**Épületenergetikai korszerűsítés
a Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola
és Óvoda Damjanich utcai óvodájában**

A Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda energetikai korszerűsítésre több mint 15 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette a Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda Damjanich utcai óvodájára utólagos külső hőszigetelését, külső nyílászáróinak cseréjét, fűtési és használatimegvíz-rendszerének korszerűsítését, világítás korszerűsítését, napkollektoros és napelemes rendszerek telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési és használatimegvíz-rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési rendszert kondenzációs gázkazán telepítésével és acéllemez lapradiátorok felszerelésével tették korszerűvé és energiatakarékosná. A használatimegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve a működését. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték. Továbbá telepítettek egy hálózatra visszatápláló napelemes rendszert is.

A projekt elsődleges célcsoportja a Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda valamennyi tanulója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda
5540 Szarvas, Kossuth u. 17.

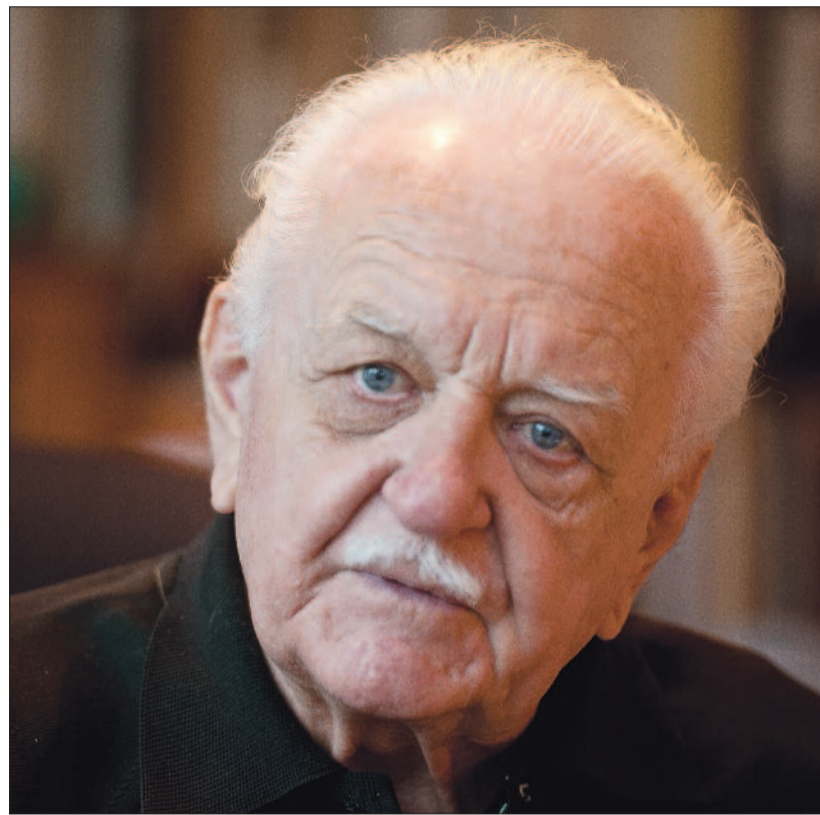
benka.hu
ujszechenyiterv.gov.hu

A történelmen állni

Beszélgetés Regéczy-Nagy Lászlóval az 1956-os forradalomról

► A budapesti Nádor utca végén üveg-fém épületek, bankok. Őszi fák, bokrok, túlhan a déli napsütésben ragyogó Parlament. Szemben régi ház, nagy vasajtóval, a kopott falon apró táblák: Magyar Politikai Foglyok Szövetsége, Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége, 56-os Szövetség Országos Elnöksége, Recski Szövetség Országos Központja. A rendszerváltozás reménykedő pillanatában alakult meg a Történelmi Igazságtétel Bizottság (TIB). Országos elnöke Regéczy-Nagy László, akit harmadrendű vádlottként tizenöt évre ítélték a Bibó-Göncz-perben. Kilencvenedik évében is az igazság szigorú ki-mondója. A forradalom dicső napjairól kérdeztem, a fiatal halottak-ról s arról, eljön-e egyszer 1956 méltó ünnepe.

FŐFOTÓ: TAMÁS FELVÉTELE

– Sztálin haláláig kell visszamennünk – kezdi az emlékezést –, hogy a ma embere értse a magyar nemzet 20. századi történelmének legnagyobb vállalkozását, az 1956-os forradalmat és szabadságharcot. A forradalom két előfeltétele: a hatalmat gyakorlók már nem a régié, és az elnyomott tömegek egyszerre jutnak arra a meggyőződésre, hogy ezt tovább az életük árán se tűrik. Olyan ez, mint egy gázzal töltött szoba, szikra kell csak hozzá, robban és lángol minden.

A szovjet párt felvázolta a kommunizmus anyagi feltételeit. Ennyi és ennyi millió tonna szén, acél, búza – még mindig a két háború közötti birodalom normáiban gondolkodott. Nem vette észre, hogy a második világháború óriási változásokat hozott. Egymás között az elvtársak elintézték az utódlást: akit kellett, kiirtották, elküldték a messzi Szibériába...

– Hruscsov kongresszusi beszéde sok mindent leleplezett.

– Az 1956 februárjában rendezett huszadik pártkongresszuson Hruscsov, a kommunista párt első titkára elmondta az „igazságot”. Irtozatos megrendülést okozott, kikezdte a bálványt, Sztálint. Ez a bálvány nemcsak szörnyen véres volt, de mozdíthatatlan is. A legkisebb változást se tűrte. Jól emlékszem, amikor forradalmunk leverése után a többi gyarmati országban büszkén mondták – főleg a csehek –, majd mi megmutatjuk, hogy ezt ésszel kell csinálni. Azután ők is megkapták tizenkét év múlva a magukét...

– Kevés szó esik a megsemmisítő táborokról.

– Bibliaolvasó vagyok, mindig megdöbbsz az a világ, amelyben a léleknek az említését sem tűrték. Nagyon bánt, senki nem mondja ki, hogy Magyarországon is voltak megsemmisítő táborok. Recsk leginkább, a kommunizmus alatt. Mi kétszer voltunk egy-egy birodalom csatlósai. Először Kossuth szabadságharca után, azután az ázsiai provincializmus kö-

vetkezett, s akkor tudtuk meg, hogy ennek a szörnyű állapotnak még mindig van lefelé egy lépcsője. Azt hittük, hogy ez végtelen rabság. Isten kegyelme, hogy nem az lett.

– Hány évre ítélték?

– Az Úr mindenható, és egyedül ő ismeri a jövőt. Amit ő készít nekünk, arról nem feledkeznek meg. Semmi sem történik ok nélkül, semmi sem Isten akarata és tudta nélkül. A forradalom leverése után megkaptam a magam tizenöt évét. Átéltém a Gyűjtőfogházban, hogy nagy sor van előttem; hány magyar szenvedett szörnyűbb börtönökben... És az akasztások, az agyonverések, a főbelövés.

Velem se történt más, mint sok társammal: kiálltam a hazámért, megszenvedtem a rám mért, elveszített évekért. Mikor kiszabadultam, sokan átmentek az utca túlsó oldalára, ha megláttak, hogy ne találkozzanak velem. De volt egy régi barát a Várból, Szelényi Gusztáv presbiter az evangélikus gyülekezetben, aki megölelt, és az mondta: „Köszönöm, amit tétél, helyettem is börtönben ültél!”

– Gondolta, hogy megéri a forradalom ötvennyolcadik évfordulóját?

– A szovjet kongresszus indította el azt a görgeteg, amelyre sokáig kellett várunk. Megadatott nekem, öregembernek az a csodálatos ajándék, hogy láthatom nemzetem ellen-ségeit ebek harmincadjára jutni. A zsarnoki kor szétzilálta a családot, a rendszerrel szemben állók gyerekeit sem engedte tehetségük szerint tanulni. A nemzet tudatban okozta a legnagyobb kárt; a nemzet műveltségét, egységét, mint az elefánt a porcelánboltban, szilánkokra tiporta!

– Sokáig nyomogattak bennünket.

– A legfontosabb dolgokat későn ismertem föl. Az angol követségre, ahol dolgoztam, nehezebben érkeztek a hírek. Rákosi ott folytatta a politizálást, ahol abbahagyta. Rövidesen elküldték a Szovjetunióba betegszabadságra, de helyébe azt a Gerőt tették, aki minden bűnbán, véreng-

zésben részt vett. A kivégzett Rajk László felesége váratlanul kérte: tisztességgel eltemethesse a férje csontjait. Jött a gyásznap október 6-án. Közeledtünk ahhoz a ponthoz, ahol a magyar munkásosztály elhitte, hogy ez az ő országa. A fiatal munkások szabadságharcot vívtak, hősként, készenlétlenül az irtózatostól szemben.

– Látta a harcoló ifjakat?

– A követség terepjárójából láttam, hogyan harcoltak, estek el a golyózáporban. Aztán már a börtönben, a kislétező első emeletén hét hónapon keresztül hallgattam a kivégzéseket, alattunk voltak a halálzárkák. Hajnalban feltépték a halálra ítélt zárkájának ajtaját, megragadták áldozatukat, és vitték ki az udvarra. Most is halom, ahogy kiabálnak: „Bajtársaim, Isten veletek!” Két ököllel vertük az ajtót, ami tilos volt. Mindenki a saját utolsó napját várta... Egyszer nem hallottam a hét hónap alatt, hogy valaki sírt volna, kegyelemért könyörgött volna! Hősök voltak ők az utcai harcok poklában és az akasztófa felé vezető úton!

– Rajkék temetése után a kivégzett honvéd tábornokok is megkapták a végtisztességet.

– Egy héttel a forradalom előtt eltemettek hét tábornokot, akikről a katonai pompa közepette szintén bevallották, hogy ártatlanul ítélték el őket. Miközben Gerő Ernő vadászott Titóval a balkáni hegyek között, addig itthon ért a 20. század legnagyobb vállalkozása.

A forradalom csak részletekben sikerült. Kezdődött az egyetemisták felvonulásaival, majd jött a rádió ostroma, a Sztálin-szobor ledöntése, Nagy Imre lehurrogása... De amikor az első szovjet harckocsioszlop szerdán hajnalban begördült a fővárosba, kiderült, hogy szabadságharcot kell vívni.

Harcoltunk, teljesen szervezetlen erővel, mert ezekben a spontán megalakult városi partizánközpontokba bárki beléphetett. Fegyvert kapott, este letehetette a sarokba, és hazamehetett. Választottak maguknak vezetőket, és egymást megelőzve harcoltak, nem kímélték fiatal életüket. Ez az, amit le kellett tagadni az égről utólag: hogy a munkásosztály ezt tette.

Persze mindenkit, Nagy Imrét is megtevesztették. Kevesen tudják, hogy a megszálló szovjet hadtest csak két hadosztályból állt. De ez a létszámban viszonylag kicsi erő nagyobb harcértéket képviselt, mint az egész magyar néphadsereg. Nehezen, de levették a forradalmat, és jött a szörnyű megtorlás. Ha kimegyünk a 301-es parcellába, a fiatal halottak mindent elmondanak!

– Hogyan bírta a börtönéveket?

– Az első kislányom a letartóztatásom után született. A feleségem hűségesen megvárta, és ez bizony mindennél többet segített. Az asszonyoknak sokkal nehezebb volt, el kellett tartani a gyerekeket, és óvni kellett a remény apró lángocskáit.

– Amikor a TIB elnöke lett, milyen elképzeléssel fogadta el a megbízást?

– Egyetlen elvárásom volt: mindenki az 1956-os múltjához méltó legyen! Őszintén bevallom, nem sokat tehetek társaimért. Mi a mai fiatalok szemében teher vagyunk. De nem ez fáj legjobban, hanem az, hogy a nemzet nem vállalja, nem érti a forradalmat, amiért annyian az életüket adták. Én mégis hiszem, hogy egyszer a történetírás az igazságszótáshoz ér, és 1956-os forradalmunk dicső lesz mindenkinek...

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Jubileumi évet záró Kántus-koncert

▶ Lapunkban még bizvást visszatérünk részletesebben is arra, hogy történetének egyik legjelentősebb korszakát zárja ezekben a hetekben a Magyarországi Református Egyház. A mintegy két évtizedet átfelölő korszak történéseiben – nem meglepő módon – meghatározó szerep jutott a kálvinista Rómaként is emlegetett cívisvárosnak, Debrecennek és a tavaly fennállása 475. évfordulóját ünneplő Kollégiumának. Idén az őszi intézmény vegyes kara, az immár nemzetközi hírnévnek is méltán örvendő *Kántus* ünnepelte fennállásának 275. évfordulóját. Jubileumi évet záró koncertjük november 8-án töltötte meg a debreceni református Nagytemplom padsorait.

Nyolc kórusmű csendült fel múlt szombaton a kivételes zenei (és lelki) élményt nyújtó esten, melyből hatot az a *Berkesi Sándor* Liszt-díjas karnagy vezényelt, akinek neve fél évszázada forrt egybe a református gimnazisták és teológusok – időközben Magyar Örökség díjra is érdemesített – énekkarával.

Elsőként a magyar barokk jelentős alakja, *Esterházy Pál* *Harmonia caelestis* című – ötvenkét kantátából álló – sorozatából hangzott el öt tétel, majd a 80. zsoltár a németalföldi *Jan Pietoszon Sweelinck* feldolgozásában, *Szenczi Molnár Albert* szövegével.

Az eddig huszonhét országban vendégszerepelt *Kántus* 2006-ban lépett fel először Moszkvában. A sárospataki könyvtár számos kötetének visszaadását ünneplő konfe-

renciára tanulták be *Sergej Rachmaninov Blazen muzs* című művét, amelynek harmóniai a debreceni koncert közönségét sem hagyta érintetlenül...

Vélhetően nem csak e sorok íróját melengette át *Gárdonyi Zoltán Az Úr dicsérete* című motettája, hiszen a zeneszerző munkássága igazán közel áll a kórushoz, amelynek több művet is komponált – mi több, kéziratának gondozását is a *Kántus*ra bízta.

Händel koronázási himnuszaként ismert művének elhangzása után a Debreceni Református Hittudományi Egyetem rektora, *dr. Fekete Károly* Mt 20,1–16 alapján „terelte” az Úr szólóskertjébe a szolgálatába szegődötteket, így a *Kántus* egykori és mai tagjait...

Az ünnepi igehirdetést követően a számos régi Kántus-taggal kiegészült kórus elsőként a közelmúltban elhunyt neves evangélikus zeneszerző, *Szokolay Sándor Locarnói motettáját* adta elő a Békéscsabán evangélikus kórusokat is vezénylő (evangélikus lelkészfeleség) *Kutyeyné Ablonczy Katalin* dirigálásával, majd egy másik Berkési-tanítvány, *Arany János* karnagy vezényletével csendült fel *Kodály 121. genfi zsoltára*.

A *Kántus* jubileumi koncertjét olyan mű zárta, amelynek zenéjét a nemrég hetvenedik életévét betöltő kórusvezető szerezte *Kádár Ferenc* sárospataki teológiai tanár-lelképásztor szövegére. Az első magyar református világtalálkozó alkalmára született *Magyar ének* himnikus harmóniai után szünni nem akáror taps ünnepelte a jubiléum kórust és karnagyát.

Mint arra az estet nagyszerűen moderáló *Kovács Gergely* (a *Kántus* ez évi felügyelő tanára) is utalt, a templomi szolgálatok végén gyakran református testvéreinknél is elmarad a taps, ilyenkor a kórus egy klasszikus kánonnal szokott hálát adni. A Nagytemplomból emelkedett lélekkel távozók azért most is hallhatták, ahogy a karzaton felcsendült a „Soli Deo gloria”...

■ T. PINTÉR KÁROLY

Korálünnep a reformáció fényében

▶ A reformáció és kultúra évében Budahegyvidékre látogatott az immár hagyománnyá vált korálünnep. Öt énekeskönyvi korálunk szólalt meg november 9-én, vasárnap este rövid áhítat keretében, a legkülönbözőbb kiséretekkel, a legkülönbözőbb korokból.

Az énekek előtt a karvezetők, *Ecsedi Zsuzsa*, *Bence Gábor* és *Németh Sándor* ismertették az éneklésmódok rendjét, illetve megfelelő helyen elhangoztak az adott korálhoz kapcsolódó – talán kevésbé ismert – információk, érdekességek is.

A program első felében – *Sigfrid Karg-Elert Nun danket alle Gott* korálélejtéke után – két korai időből fennmaradt magyar eredetű ének csendült fel. A *Ne hagyj elesnem, felséges Isten* (EÉ 79) a 71. zsoltár parafrázisa, szövege a 16. század második felében keletkezett. A *Paradicsomnak te szép élő fája* (EÉ 365) eredetileg tizenhét versszakos, ebből a református énekeskönyv a mai napig tizenöt verset közöl. Az ének a passió-történetet dolgozza fel, a szöveg Krisztusnak a keresztfán mondott hét szaván alapszik, dallama pedig egészen *Tinódi*-ig vezethető vissza.

A rövid prédikáció után három korál következett, melyek közül az első kettő – az *En lelkem, áldva áldjad* (EÉ 45), valamint a *Mind adjon hálát Istennek* (EÉ 54) – német eredetű hálaadó ének; előbbi a 103. zsoltárt dolgozza fel, utóbbi pedig *Paul Gerhardt* verse. Az alkalom záróéneke a latin himnuszról ki-

alakult német korál korai – 16. századbeli – magyar fordítása, a *Krisztus, ki vagy nap és világ* (EÉ 109). Ennek érdekessége, hogy a strofa utolsó sorát megismételve az eredetileg négy soros ének ötsorosossá bővült.

A hagyományos istentiszteleti koráléneklés kereteiből kilépve lehetőség nyílt az egyes versszakok meglehetősen változatos módon való megszólaltatására is. Az orgona ugyan ezen az estén is nagy szerepet kapott, hiszen *Németh Sándor* keze alatt előjáték, illetve kíséret szerepében is megszólalt, valamint hangszeres zenészek is színesítették az estét, a legfontosabb mégis a közös éneklés volt. A több szólamban énekelte versszakokat a budahegyvidéki gyülekezeti énekkar, a *Fővárosi Protestáns Kántorátus*, a kelenföldi gyülekezeti énekkar, valamint a *Pax et Bonum kamarakórus* tagjai adták elő.

Az este folyamán tanúi lehettünk, milyen különleges hangzást eredményezhet a régi zene és a modern, 20. századi és kortárs szerzők feldolgozásainak egymásmelletti-sége. Eredetüknek megfelelően a magyar énekek magyar szerzők feldolgozásaiiban szólaltak meg (*Gárdonyi*

Zoltán, Gárdonyi Zolt, Sulyok Imre, *Bence Gábor, Zalanfy Aladár*), a német eredetűek pedig német szerzők letételeiben (*Ph. H. Erlebach, J. Zahn, J. Crüger, S. Scheidt*).

Külön kiemelendő a passiót feldolgozó *Paradicsomnak te szép élő fája*, melynek előadása közel tizenöt percet vett igénybe, mégsem vált unalmasnak a nemrég szavait tartalmazó és nem melleleg gyönyörű nyelven íródott – versszakok előtt *Gárdonyi Zolt* orgonameditációit *Ecsedi Zsuzsa* játszotta. A többszólamú *Herbert Wulff* feldolgozásában szólaltak meg.

A korálok éneklésekor gyülekezeti és kórustagok egy nagy kórusra olvadtak össze, ahol nem a művészi teljesítmény számított, hanem a közös éneklésben rejlő erő.

Keczkó Szilvia lelkész prédikációjában felhívta a figyelmet arra, hogy a testi dolgok is szükségesek ugyan, de figyelmünket a testiekről a lelkiek felé kell fordítanunk.

Ez az esti közös éneklés bőbeszédű lelkéltáplálékot nyújtott mindenkinek, aki ellátogatott a budahegyvidéki evangélikus templomba.

■ KOCSIS KRISZTINA

A magyar kóruszövetség elismerő oklevelének átvételekor a kórustagok tapsal köszönik meg a Debreceni Református Kollégiumi Kántust fél évszázada vezető *Berkesi Sándor Liszt-díjas karnagy* (középen) munkáját. Az előtérben (jobb szélén) *Arany János*, a „Mester” jobbán pedig *Kutyeyné Ablonczy Katalin* karnagy, valamint *Sárosi Dániel* organista.

HIRDETÉSEK

Álláshirdetés

A Magyarországi Evangélikus Egyház állást hirdet programkoordinátori munkakörbe

2016. július 7–10. között Budapest ad otthont a háromévente megrendezett kerülő nemzetközi kelet-közép-európai keresztény találkozóknak, melynek főszervezője a Magyarországi Evangélikus Egyház lesz. A programkoordinátor feladatköre a várhatóan három-négyezer fő rendezvény szervezése, a lebonyolítás előkészítése.

A megbízás időtartama: 2015. január 1. – 2016. augusztus 31., heti 40 órában.

A munkavégzés helye: Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Ökumenikus és Külsügyi Osztálya, 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.

Javadalmazás: megállapodás szerint.

Pályázati feltételek:

- Jó kommunikációs készség.
- Tárgyalóképes német- és angolnyelv-ismeret (német hangszóval).

- Ügyintézési, szervezési tapasztalatok.
 - Számítógépes felhasználói ismeretek (elsősorban *Word*, *Excel*).
- Az állás elnyeréséhez előny:
- Evangélikus egyházi kötődés.
 - Gazdasági ismeretek.
 - Gépkocsivel rendelkező engedély.

Jelentkezni levélben és e-mailben lehet amerikai típusú életrajz, végzettséget és nyelvtudást igazoló dokumentumok másolatának, valamint fényképes motivációs levélnek a benyújtásával.

A pályázatokat *Cselovszkyne dr. Tarr Klára* külügyi osztályvezető részére kérjük küldeni a klara.tarr@lutheran.hu e-mail címre (a tárgysorba kérjük beírni: KEKT-koordinátor) vagy az 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24. postacímre.

Jelentkezési határidő: 2014. november 30.

A Luther Márton Kollégium épületének energetikai korszerűsítése

A Luther Márton Kollégium több mint 80 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette a Luther Márton Kollégium épületének utólagos külső hőszigetelését, fűtési és használatimelegvíz-rendszerének korszerűsítését, világítás-korszerűsítését, talaj-levegő hőcserélős mesterséges szellőztetés, napkollektoros és napelemes rendszerek telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési és használatimelegvíz-rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére. A fűtési rendszert kondenzációs gázkazán teszi korszerűvé és energiatakarékosabbá. A használatimelegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve a működését. Megújuló energiát hasznosító talaj-levegő hőcserélős mesterséges szellőztetést telepítettek. A régi világítótesteket új, ener-

giatakarékos darabokra cserélték. Továbbá telepítettek egy hálózatra visszatápláló napelemes rendszert is.

A projekt elsődleges célcsoportja a Luther Márton Kollégium valamennyi lakója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzéséért érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Luther Márton Kollégium
4400 Nyíregyháza, Iskola u. 2.

luthermartonkollegium.hu
ujszechenyiterv.gov.hu

Köz-szolgálat – és ami mögötte van: hit, család, küldetés

► **Köz-szolgálat – és ami mögötte van: hit, család, küldetés** címmel hirdette meg aktuális fórumát a Keresztény Demokrata Fórum közhasznú egyesület a Párbeszéd Házában november 8-án. Az alkalmon öt jeles személyiség, hitét gyakorló közszereplő vallott hivatásáról, a közszolgálatát inspiráló lelkeségről, család és közélet összeegyeztetéséről, valamint élettörténetéről és a huszonöt évvel ezelőtti rendszerváltozás során átélt tapasztalatairól.

A Keresztény Demokrata Fórum közhasznú egyesület céljai között szerepel a keresztény társadalmi tanítás aktualizálása és hatékony képviselete a mai magyar és az európai politikában; tanácskozások, kerekasztal-beszélgetések, közösségteremtő találkozók szervezése annak érdekében, hogy a magyarság időszerű társadalmi kérdéseire a keresztény szociális tanításon alapuló elméleti és szakpolitikai válaszok születhessenek.

Az ökumenikus szellemi mozgalom novemberi alkalmán Szécsi Árpádnak, a Keresztény Demokrata Fórum elnökének köszöntése után – az egyesület gyakorlatát követve – rö-

vid lelki programra került sor, igeolvasással és igemagyarázattal, imával, énekes-zenés áhítattal. Szentlélek-hívó imádságot mondott Mézes Zsolt evangélikus lelkész, igét hirdetett Nagy Gergely teológus, a gyúrói református gyülekezet gyakornoka.

A zenés áhítat közreműködői Hege-dűs Katalin (zongora), Kecskeméti Rita (ének), Pétery Tibor (gítár) és Gebauer Hanga (fotómeditáció) voltak, Iváncsits Tamás Damaszkusz című rockmusicaljéből pedig Pálcsó Tamás énekelt el a Szeretethimnusz.

Ezután helyszíni, „élő interjúk” következtek hívó riporterek közreműködésével. Ékes Ilona, az ERGO Európai Regionális Szervezet elnöke, Font Sándor országgyűlési képviselő, az Országgyűlés mezőgazdasági bizottságának elnöke, Jókai Anna Kossuth-nagydíjas író, a Nemzeti Művésze díj birtokosa, Medgyasszay László, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat elnöke, valamint Szabó Tamás, a Mária Út Közhasznú Egyesület és a Mária Rádió elnöke beszélt. A riporterek Balázs-Bóna Judit (Lánchíd Rádió), Horváth Ágnes (Lánchíd Rádió), Horváth-Bolla Zsuzsanna (Evangelikus.hu), Kézdi Beáta (Heti Válasz) és Szabó Anett (Hír Televízió) voltak.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUSZANNA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Isten nehéz időkben is megtart

Budapesten ülésezett az európai protestáns vezető tábori lelkészek konferenciája

► **Rangos nemzetközi találkozó** adott otthont november 3–4-én Budapesten a Magyar Honvédség kulturális központjaként funkcionáló, reprezentatív Stefánia Palota. Itt rendezték az európai protestáns vezető tábori lelkészek konferenciáját. A házigazda szerepét a Honvédelmi Minisztérium Protestáns Táborigazgatóság töltötte be, amely húsz évvel ezelőtt kezdte újra szolgálatát.

FOTO: HM

Az európai (NATO-tag, illetve NATO-partner) országok protestáns táborigazgatásának legmagasabb szintű érdekegyeztető fórumaként szolgáló konferencia elnöke és témavezetője dr. Dirk Ackermann német táborigazgatási főesperes volt, aki hosszú évek óta koordinátora ezeknek a találkozóknak.

A tizenhét országot képviselő huszonöt résztvevő a többszintű nemzetközi kapcsolat kialakítására vonatkozó javaslatok, illetve szervezeti kérdések mellett többek között olyan témáköröket is érintett, amelyek lényegesen túlmutatnak a táborigazgatási szűkebb vett feladatain, és a társadalom egészé-

számára is érdekesek lehetnek. Például ilyenek voltak a globális válság haderőt és annak kötelékében tevékenykedő lelkészeket érintő hatásai; a hangját egyre erőteljesebben hallató iszlám világ felől érkező kihívások; a plurális társadalmi kontextusban megváltozott igehirdetői igényeknek való megfelelés kérdése.

A kollegiális szellemben zajlott találkozó kiemelkedő eseménye a hétfő este tartott hálaadó istentisztelet volt, melynek helyszínéül a gyönyörűen felújított, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemnek otthont adó Ludovika kápolnája szolgált.

Az idén húszéves Protestáns Táborigazgatási Szolgálat az újraindult kato-

naikigazgatás lehetőségéért együtt adott hálát a különböző nemzetek vezetőivel. Az ünnepi alkalmat – többek között – megtisztelte jelenlétével Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára; dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke; a Magyarországi Református Egyház képviselőjében Tarr Zoltán zsinati tanácsos, a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselőjében pedig a korábbi protestáns táborigazgatási püspök, dr. Lackner Pál is.

Az igehirdetés szolgálatát Zsolt 46,9 alapján – „Jöjjetek, lássátok az Úr tetteit, aki bámulatos dolgokat művel a földön!” – Jákob János református lelkész, protestáns táborigazgatási püspök vezette. Megrendítő őszinteséggel beszélt arról az építő tapasztalatról, amelyet a szolgálat lelkészei nehéz időkben, az ellehetetlenülés és reménytelenség mélypontjain vergődve, kétségekkel teli lelki határhelyzetekben is átéltek.

Ugyanakkor rámutatott az igehirdető arra a türelmes és gondoskodó vezetésre is, amellyel Isten folyamatosan megtartotta, könyörülettel hordozta és megújította a szolgálatot. Végül a püspök köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik támogatják, imádságban hordozták a honvédség kötelékében hivatásukat teljesítő lelkészeket.

Az istentisztelet közös úrvacsorával zárult. Felemelő és továbbgondolásra készítő élmény volt szemlélni az Úr szent asztalához járuló változatos klerikus- és katonai uniformisok sokaságát.

■ NÁNAI LÁSZLÓ ENDRE

A szerző a Honvédelmi Minisztérium Protestáns Táborigazgatási Szolgálat püspöki hivatalának vezetője

Repedések a falon

1997. szeptember 4-ét, csütörtököt írunk. Rami Elhanan úton van a jeruzsálemi repülőtérről az anyósáért, amikor csöng a telefonja. A felesége zokogva közli vele, hogy két palesztin öngyilkos merénylő felrobbantotta magát Jeruzsálem belvárosában, és a barátnőjével éppen a bevásárlóutcában sétáló tizennégy éves lányuk, Smadar eltűnt. Többórás keresés után reggel a hullaházban találnak rá.

„Gyors előretérkeresés” – tíz évet. Bassam Aramin tizéves kislánya nővérével hazafelé tart az iskolából, amikor egy izraeli katona egy gumilövedékkel hátulról fejbe lövi. Abir két nap múlva a kórházban meghal.

Rami és felesége a két napot Bassammal és feleségével tölti a kórházban; Rami úgy érzi, mintha – újra – a saját lányát veszítette volna el.

Hogyan fonódhatott össze így egy izraeli és egy palesztin férfi története, amikor – Rami szavaival élve – „a két nép között a kiontott vér tengerre és az érzelmek óceánja húzódik”?

Az út, amely kettőjük immár modellértékűvé vált barátságához vezetett, hosszú és sokszor fájdalmas volt. Rami az izraeli hadsereg katonájaként több háborúban is részt vett; leszerelése után minden vágya az volt, hogy elfelejtse a háború borzalmaival, családjával nyugodt életet élhessen. Sikeres grafikus vállalkozóként ezt meg is tehetette, egészen addig a bizonyos szeptemberi napig, amikor egy csapásra minden megváltozott.

Elmondása szerint lánya halálakor Rami tetetetlen dühöt érzett; haragja azonban nem a palesztin merénylő ellen irányult, hanem az ellen a

helyzet ellen, amelyben egy tizennégy éves kislánynak kell politikai okok miatt meghalnia.

Egy évvel később hallott a Parents Circle (Szülői Kör) nevű csoportról, „erről az örültekből álló szervezetről, amelynek olyanok a tagjai – mind a két oldalon –, akik elvesztették a szeretteiket, mégis képesek voltak barátokká válni”. Elment az „örültek” egy, majd több találkozására. Az igazi fordulópontot az jelentette számára – mondja –, amikor egy találkozó alkalmával egy hosszú, fekete ruhás arab asszony jött felé, szíve fölött egy hatévesforma gyermek fényképével; pont ugyanúgy, ahogy Rami felesége viselte Smadar nevét a mellén.

Fiatalon Bassam is kivette a részét konfliktusból; sok más palesztin fiúhoz hasonlóan ő is kövekkel és kézi gránátokkal dobált meg izraeli katonákat, amiért hét évet ült börtönben. A börtönben a raboknak egyszer levetítették a Schindler listája című filmet. Bassam addig nem sokat tudott a holokausztról, mindössze annyit, hogy egy Hitler nevű ember sok millió zsidót gyilkolt meg. A film megtekintésének ezért bizonyos örömmel tekintett elébe, hiszen látni fogja szenvedni az ellenségeit! Legnagyobb meglepetésére azonban amikor látta, hogyan vetkőztettek pucérra és gyilkolnak meg nőket, gyerekeket és öregeket, sírni kezdett.

Szabadulása után Bassam 2005-ben egyik alapítója lett a Combatants for Peace (Harcosok a Békéért) nevű csoportnak, amely olyan izraeliek és palesztinok szervezete,

akik valamelyik oldalon részt vettek a fegyveres konfliktusban, és arra a meggyőződésre jutottak, hogy azt lehetetlen katonai eszközökkel megoldani. Bassam ezen a szervezeten keresztül ismerte meg Ramit, akivel közeli barátságba került – barátságuk Rami szerint „szerelem volt első látásra”.

Rami és Bassam aktív résztvevői a Parents Circle-nek, amelynek jelenleg több mint hatszáz család a tagja, és évek óta együtt járják az izraeli és palesztin területeket, előadásokat tartva iskolákban és helyi közösségekben. Üzenetük egyszerű, megvalósítása azonban annál nehezebb: azt gyűlöljük, akitől félünk; és attól félünk, akit nem ismerünk. A bosszú és a gyűlölet nem old meg semmit; ezekkel csak saját magunkat ejtjük túszul. Meg kell ismernünk az ellenfelelünket, és ha megismertük, jobban meg fogjuk érteni. Bassam Nelson Mandelát, a Dél-afrikai Köztársaság néhai elnökét idézi, aki szerint „ha ki akarsz békülni az ellenségeddel, együtt kell munkálkodnod vele”.

Az izraeli–palesztin konfliktusban a gyerekek kezdetől fogva olyan szocializációs folyamat részesei, amelyhez hozzátartozik az ellenségkép és a gyűlölet. „Az iskolákban tett látogatások során volt olyan, hogy az igazgató figyelmeztette a tanulókat, ne hallgassanak rám, mert meggyengül a harci kedvük” – mondja Rami. Bassam és Rami együttes megjelenése és barátsága azonban a legtöbb esetben olyan hatást vált ki a gyerekekben, „mint amikor megmozdul a lábuk alatt a föld, hiszen so-

ha nem láttak olyan izraelit és palesztint, akik nem viaskodnak, és testvérnek szólítják egymást”.

A történelem és a szocializáció által felépített falak jelképeként ott áll a hírheft fal, amely fizikailag is elválasztja egymástól a két népet és kultúrát. Rami, a szabályokat is megszegve, rendszeresen átjár a palesztin oldalra, hogy meglátogassa Bassamot és családját. „A falat lebontani nem tudjuk, de réseket tudunk ütni rajta” – mondja.

A Bassam és Rami által választott útnak ára is van. Rami barátai sem mindig értik meg, hogy miért barátkozik palesztinokkal, és miért tartja elfogadhatatlannak a palesztin területek izraeli megszállását. „De ha elveszítke egy zsidó barátot, mindig kapok helyette egy palesztin testvért” – mondja. „Egy zsidó mondásra hivatkozva sokan azt mondják, azért vagyok ilyen, mert beleőrültem a fájdalomba”. Aztán csendesen hozzátesszi: „De én szeretem az örültségemet”.

Rami és Bassam barátságának története olyan hiteles és meggyőző példája annak, hogy egy bonyolult politikai konfliktusban egyéni szinten, tárgyalások nélkül hogyan lehetséges békét kötni, hogy filmet is készíthettek rólok. A 2013-ban készült, Within the Eye of the Storm (A vihar magjában) című dokumentumfilm több díjat is nyert; több száz vetítésen van túl, és tizennyolc országba hívták meg. Magyar nyelvű film is készült a témáról: Al Ghaoui Hesna műsorában (Bábel – Hesnával a világon) A gyilkosok is áldozatok címmel volt látható dokumentumfilm a Pa-

rents Circle-ről, illetve Rami és Bassam történetéről.

Többekkel együtt nekem is abban a kiváltságban volt részem, hogy október 16-án a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség tanácstermében személyesen találkozhattam Rami-val és Bassammal. Nagy hatást tett rám nyilvánvaló integritásuk, szerénységük, egymás iránti szeretetük, tiszteltük és az a csendes, de határozott elkötelezettség, amellyel ebben a kilátástalannak tűnő helyzetben a béke és a remény lehetőségét képviselik.

Egyikük sem keresztény ember. Egy kérdésre válaszolva Bassam elmondta, hogy ő gyakorló muszlim, aki nagyon tiszteli, sőt tanításaiban követni igyekszik azt a Jézust, aki Palesztinában született; Rami pedig megjegyezte, hogy amiért legjobban tiszteli Jézust, az a Hegyi beszédben elhangzott kijelentése: „Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak nevezetnek”.

Ezt hallva az jutott eszembe, milyen könnyedén idézzük néha ezt az ígét, nem gondolva arra, hogy egyeseknek mekkora személyes árat kell fizetniük a valódi béketeremtésért. Talán erről beszélt Jézus – és talán nem is csak Izraelben és Palesztinában, hanem néha a mi szűkebb környezetünkben is van lehetőség ilyen béketeremtésre.

És egy utolsó megjegyzés: Rami Elhanan édesapja Kisvárdán született. Így – bizonyos értelemben – egy kicsit mi magyarok is részesei vagyunk Rami történetének...

■ BERNHARDT DÓRA

„Pár cseppben” a Béresről

Találkozás dr. Béres Józseffel

► Már csak halványan, de azért még emlékszem: miután a televízió 1989-ben bemutatta az *id. dr. Béres Józsefről* szóló dokumentumfilmet, sokrok kígyóztak a Béres Cseppet árusító boltok előtt. Az azóta eltelt huszonöt évben az ismertségből elismertség lett, a Béres Részvénytársaság – alig tízfős kisvállalkozásból – mára közel ötszáz munkatársat foglalkoztató vállalatcsoporttá nőtte ki magát. A jubileum kapcsán kerestem fel a cég elnökét, dr. Béres Józsefet, akit elsőként szép, ám vélhetően nehéz örökségéről kérdeztem.

– Nem akarok szerénytelennek tűnni: tény, hogy egy tehetségtelen örökösrel nehéz sorsa lett volna a vállalatnak. Vagyis ha személyemben nincs olyan utódja atyámnak, aki nemcsak akarja, de tudja is vinni az ügyeket, „az ügyet”, amelyet ő képviselt. Egy cég működtetéséhez és működéséhez – így a Béresben végzett munkához is – messze nem elég az elszántság. Ez természetesen egy fontos alapkö, de szükség van rátermettségre, szakmaiságra, felkészültségre, profi csapatra és megfelelő etikus magatartásra mindenki részéről, különösen a Béres család tagjai részéről.

– Elért eredményeik fényében ma már bizony nagy a felelősségük...

– Valóban az. Egészségesen kellett gondolkodnom nekem magamnak is, amikor átvettem a cég irányítását. Eszemben sem volt, hogy „túl akarjam szárnyalni” édesapámat. Még egyszer hangsúlyozom: számomra a legfontosabb cél az általa képviselt ügy továbbvitele volt.

– Egészen pontosan...?

– Elérni azt, hogy a Béres Csepp az őt megillető helyre kerüljön, azaz hogy az egykor nagy indulatokat kiváltó, üldözött készítményből hivatalosan elismert gyógyszer válhasson.

– Ez 2000-ben sikerült is.

– Ezt úgy érthetjük el, hogy mindig az alapítói akaratot tartottuk szem előtt.

– Szép, ám – gondolom – nehéz örökség ez. Van, akit talán meg is ijesztene...

– Erre mondható az, hogy édes teher. Amilyen súlyos a felelősség, annyira örömet adó azt látni, hogy az ember munkájának értelme van. Atyám agrárkutató volt, feleségem, Klárka és én vegyészkutatók voltunk, három gyermekünk közül kető, Melinda és Marcell, akik ma már

ugyancsak a cégnél dolgoznak, közzgazdászok lettek.

Persze az üzleti élet – vezetni egy vállalatot – egészen más, mint a kutatómunka. Erre szoktam mondani: nekünk „ez jutott”. De ezt természetesen egyáltalán nem keserűen mondom vagy gondolom. Végére is annak idején a saját elhatározásunkból, belső motiváltságból vállaltuk ezt a feladatot. Nem volt egyszerű a döntés, mégis viszonylag gyorsan határoztunk, és aztán már nem rágód-

tesen egyáltalán nem keserűen mondom vagy gondolom. Végére is annak idején a saját elhatározásunkból, belső motiváltságból vállaltuk ezt a feladatot. Nem volt egyszerű a döntés, mégis viszonylag gyorsan határoztunk, és aztán már nem rágód-

tunk azon, hogy mi lett volna, ha nem így teszünk. Csak előre néztünk, az akkor még nagyon bizonytalan jövőbe, hiszen 1989-ben, a rendszerváltoztatáskor még nem lehetett tudni, hogy mi lesz az alig pár főből álló vállalkozás sorsa. Abban voltunk biztosak, hogy nem tehetünk másként.

– Hogyan élte meg ezt az időszakot?

– Nehezen, hogy őszinte legyek. Nagyon szerettem a kutatói munkát. 1982 és 1984 között az Amerikai Egyesült Államokban éltünk a családdal, ott dolgoztam egy egyetememen, és testközelből láttam és élhettem meg, milyen lehetőségek vannak

nyes kiadásról van szó, keveredik benne a népdal a műdallal, a szép a silánnyal. Ez nagyon zavart. Azok után meg különösen, hogy kisebbik fiam, Merse révén – aki a *Csillagszeműeknél* néptáncol – még a korábbiánál is többet foglalkoztunk az ének-léssel.

2004 és 2009 közt érett meg bennem ennek a bizonyos énekeskönyvnek – egy teljesen szubjektív népzenei válogatásnak – a gondolata. Aztán két kiadásban is megjelent, hat-ezer példányban. Sok pozitív visszajelzést kaptam, kapok. Ennek nagyon örülök, hiszen ez a könyv olyan szellemi, lelki „termék”, amelynek elsődleges és legfontosabb célja az értékörzés. Elárulom, készül már a következő kötet is, jövő év első felében reményeink szerint már a boltokban lesz.

– Önöknél az értékek megóvása, ha tetszik, küldetés, hiszen a honlapjukon is azt olvashatjuk: „A Béres Alapítvány vállalt feladatának megfelelően társadalmi és nemzeti felelősségtudattal segíti az értékmegőrző, értékteremtő programokat, támogatást nyújt oktatási és kulturális területeken, támogatja a fiatal tehetségeket, és kiemelten figyel az egészségügyre.” Részre ennek az is, hogy 2002 óta immár borászattal is foglalkoznak?

– A szőlővel való foglalatosság gondolata többször elő-előkerült az évek során, valahányszor jártuk az országot, és megismertünk borászokat. Tetszett bennük az a tisztaság, melyet a természet, a föld szeretete táplál, s a nemes bor előállítása csiszol. Végül Tokaj-Hegyalján, Erdőbényén létrehoztunk egy közepes méretű szőlőbirtokot, ennek irányítását 2010 óta Melinda lányunk végzi.

Célunk, hogy azt a csodát, amit Tokaj-Hegyalja jelent, megmutassuk országnak-világnak. Minőségi tokaji borok termelésével mi magunk is hozzá szeretnénk járulni a tokaji és általa az ország hírnevének erősítéséhez. Nem mellékesen fontos a közösségépítés is, a jó értelemben vett röghöz kötés. Az, hogy a helyiek ne vándoroljanak el, hanem legyen munkájuk és tisztességes bérük.

A Béres Részvénytársaság egészének pedig alapfeladata az embereknek való segítségnyújtás, elsősorban a betegségek megelőzése, az egészség megőrzése révén. Ebben jelent támaszt egy hiteles név, édesapám, *id. dr. Béres József* neve, a hozzá köthető megbízható márkanév, továbbá a tudományosság és az etikus magatartás mint fundamentum.

Alapítványaink közül a Béres Egészség Hungarikum Alapítvány különféle programjaival az emberek egészségudatosságát igyekszik fejleszteni, a Béres Alapítvány a Teljes Életért a vállalatcsoport karitatív munkáját végzi. Nagy hangsúlyt helyezünk például a termékadományokra, egyebek mellett az egyházak számára is – felekezetre való tekintet nélkül, ökumenikus nyitottsággal.

Számos egyházközség életében jelen vagyunk. Legutóbb – ez év szeptemberében – a *dr. Pálfi József* lelkész vezette Nagyváradi-Réti Református Egyházközségbe, a Csillagocsk Református Zeneóvoda új épületének megnyitójára látogattunk el, mert fontosnak tartjuk, hogy az anyaországi állami támogatás mellett a magunk eszközeivel is segítsük ezt a hitre, műveltségre és a magyarság megőrzésére nevelő intézményt. Mert úgy vélem, hogy a hit és a hagyományok ápolása nemzetünk fennmaradásának záloga.

■ GAZDAG ZSUSZANNA

NOVEMBER 13.
– A MAGYAR NYELV NAPJA

Lőrinczéző

Atyánkfia éppen harminc éve foglalkozik beszédtanítással. Eredetileg „kiegészítő sportnak” szánta irodalmi, színházi, művelődéstörténeti stúdiumai mellé, több azonban fő foglalatossága lett a pedagógusjelöltek, leendő újságírók, rádiósok beszédművelése. Nagy-nagy hálával gondol egykori mestereire, Fischer Sándor és Montágh Imre tanár urakra, az utolsó mohikánok közül pedig *Wacha Imrére*. Minap döbönt csak rá arra – könyveit, sárguló feljegyzéseit forgatva –, hogy a legtöbbet mégis annak köszönheti, aki nem is tanította: *Kodály Zoltánnak*.

Már diákkorában nagyon imponált neki a Mester sokoldalúsága – zenét szerzett, tanított, sportolt, jógázott, politizált – s főképpen az, hogy mindemellett szenvedélyes beszédművelő is volt. Felesége, *Emma* néni ezért gyakran fedtte: „Ne lőrinczézzen már annyit!” Nevezett később derűsen említette egyik rádióműsorában, hogy ő bizony „megigésedet”.

Kodályt különösen életének második felében foglalkoztatta nagyon beszélt nyelvünk sanyarú sorsa – talán nem véletlenül, hiszen diákkorában, a Csillag utcai Collegiumban a kitanuló nyelvész, *Gombocz Zoltán* volt magyar szakvezetője. Éppen hetvenhét évvel ezelőtt, egy nagy formátumú rádiós előadásban hívta fel először a figyelmet beszédünk romlására. Tudósi tárgyiasággal és művészi szenvedélyességgel ostromozta az idegenszerű fonetikát, a magyartalan hangsúlyozást és hanglejtést – rámutatva arra is, hogyan kényszeríti rá „egy törpe minoritás nyelvzsokását a többségre”. Hangsúlyosan foglalkozott beszédünk zenei követeleményeivel (különösen az artikuláció és a ritmus elváltozásait helytelenítette!). (...)

Atyánkfia szomorúan állapítja meg, hogy beszédbéli állapotunk rosszabb, mint hetvenhét évvel ezelőtt volt. Akkor – nemkülönben az elmúlt évtizedekben! – Kodály sok-sok szakszerű javaslata süket fülekre talált. Mit tettek, mit tesznek ma az általa megszólítottak: a Magyar Tudományos Akadémia, a közoktatásügyi, a honvédelmi miniszter, egyetemeink, főiskoláink, egyházaink s a rádió?

E szózavaros, dumazuhatagos időben fájdalmasan hiányzik egy Kodály-formátumú, tisztán látó, tisztességes és tiszta beszédű, igaz magyar, hogy lőrinczézzen nekünk, mert a legújabb „törpe minoritás” bizony nagyon nyomul... Atyánkfia, mint utóvédharcos, azért még reménykedik!

■ OZSVÁTH SÁNDOR

A szerző *Látjátok, feleim... című* kötetében (*Accordia Kiadó, Budapest, 2009*) megjelent írás rövidített változata

HIRDETÉSEK

Pályázat lelkészállásra

A Györköny-Bikácsi Társult Evangelikus Egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a megüresedett gyülekezeti lelkészi állás betöltésére. Pályázhatnak azok a lelkészek, akik a törvényben rögzített feltételeknek megfelelnek. A lelkész kötelezettségeit és a gyülekezet által biztosított, az országos átlagnak megfelelő javadalmazást a díjlevél tartalmazza, mely az esperesi hivatalban minden pályázónak rendelkezésére áll.

A presbitérium gyülekezeti lelkészi gyakorlati időt nem vár el a pályázótól, magánélete viszont legyen rendezett. A pályázat elbírálásánál előny az egyházzene ismerete és a német nyelvtudás.

A pályázó nemét, életkorát illetően a presbitérium semmilyen megkötést nem tesz, a kisgyermekes pályázók azonban előnyben vannak.

A pályázatot két példányban, részletes önéletrajzzal a Tolna-Baranyai Evangelikus Egyházmegye Esperesi Hivatalába kell küldeni. Cím: 7030 Paks, Kosuth L. u. 29. A pályázatok beérkezési ideje: 2015. január 31. A pályázatok elbírálásának határideje: 2015. február 15.

Épületenergetikai korszerűsítés a Podmaniczky János Evangelikus Óvoda és Általános Iskolában

A Podmaniczky János Evangelikus Óvoda és Általános Iskola több mint 163 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív programjában. A támogatás lehetővé tette a Podmaniczky János Evangelikus Óvoda és Általános Iskola épületeinek utólagos külső hőszigetelését, külső nyílászáróinak cseréjét, valamint fűtési rendszerének korszerűsítését.

Az épületek energetikai tényezői már nem feleltek meg a kor elvárásainak, a fűtési és használatimelegvíz-rendszer, illetve a nyílászárók mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési rendszert acéllemez lapradiátorok felszerelésével tették hatékonyabbá.

A projekt elsődleges célcsoportja a Podmaniczky János Evangelikus Óvoda és Általános Iskola valamennyi tanulója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Podmaniczky János Evangelikus Óvoda és Általános Iskola
1173 Budapest, Ferihegyi út 115.

laborcz.sulinet.hu
ujszechenyiterv.gov.hu

A Tessedik Sámuel Evangelikus Szeretetotthon és Családok Átmeneti Otthona energetikai korszerűsítése

A Tessedik Sámuel Evangelikus Szeretetotthon és Családok Átmeneti Otthona több mint 107 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette a Tessedik Sámuel Evangelikus Szeretetotthon és Családok Átmeneti Otthona épületeiben a fűtési és használatimelegvíz-rendszerek korszerűsítését, napkollektoros rendszer kialakítását, napelemek felszerelését, az épületek utólagos külső hőszigetelését.

Az épületek energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési és használatimelegvíz-rendszerei nem tettek eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében napelemes rendszert építettek ki, a fűtési és a használatimelegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve a működését. Sor került a falak külső oldali szigetelésére, valamint a nyílászárók cseréjére, felújítására is. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték. A felújítás célja az épület primerenergiafogyasztásának a lehetőségekhez mért maximális csökkentése.

A projekt elsődleges célcsoportja a Tessedik Sámuel Evangelikus Szeretetotthon és Családok Átmeneti Otthona valamennyi lakója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Tessedik Sámuel Evangelikus Szeretetotthon
és Családok Átmeneti Otthona
2100 Gödöllő, Berente István u. 11–15.

ujszechenyiterv.gov.hu

Üldözött egyház?

A keresztényüldözésről – Szeverényi Jánossal

► **Nemzetközi imanapot tartottak november 9-én a hitük miatt üldözött keresztényekért. Ez alkalomból Szeverényi Jánost, a Magyarországi Evangelikus Egyház országos missziói lelkészét, a Magyar Evangeliumi Szövetség (Aliansz) elnökét kérdeztük a keresztények helyzetéről, a keresztényüldözésről.**

– Az Evangelikus Külmisziói Egyesület meghívására Keresztények üldözése a világban címmel tartottál nemrég előadást. A 21. században megdőbbsenve látjuk, hogy számos helyen üldözik a keresztényeket...

– Tudnunk kell, hogy az ébredés és a keresztényüldözés egyszerre jelentős a mai világban. Soha ilyen intenzíven nem növekedett a kereszténység, mint most! Ázsia, Afrika és Dél-Amerika bizonyos országaiban robbanásszerű ébredések vannak. Ezek kiterjednek az alapvetően nem keresztény kultúrterületekre is, ebből következően az adott régiókban a kereszténység fronthelyzetbe került.

– Mi lehet annak az oka, hogy üldözik az egyházat?

– Előadásomban beszéltem Izraelről, a zsidók hitéről, az Öszövésegről is, hiszen ez teljes összefüggésben van a kereszténységgel. Jézus Krisztus által a kereszténység innen fejlődött ki. Miért van kezdetektől antiszemizmus? Egyebek mellett azért, mert a zsidóság, miként a kereszténység is, mindig egy igazi, láthatatlan Istenre hivatkozik, így ez a hit kizárólagos. „Én vagyok az út, az igazság és az élet” – idézzük Jézus szavait, melyekből nemcsak a hitvallás, hanem a máshogy gondolkodókkal történő konfrontáció is következik. Ezenkívül a kereszténység missziós vallás, azaz olyan lelkületet feltételez, amely minden területen, így akár a fundamentalista karakterű muszlim országokban is hirdeti Isten igéjét. Az üldözések leginkább ilyen országokban történnek.

– Számokban mit jelent a kereszténység növekedése és a keresztényüldözés?

– Európában nem terjed a kereszténység, talán nem is fogy, inkább stagnál, ezért nehéz innen érzékelni, hogy mit jelent az, hogy más, tőlünk távoli területeken dinamikusan növekszik. Létszámában ma is a legnagyobb vallásnak számít a kereszténység! Mindemellett döbbenetes, hogy a leghalványabb becslések szerint is évente közel százezer keresztény mártírunk van úgy, hogy ehhez nem számoltuk hozzá azokat, akik Kínában, Észak-Koreában és más muszlim országokban börtönökben, lágerekben sínylődnek, vagy emberrel való áldozataivá válnak.

– A keresztényüldözés vonatkozásában többen úgy fogalmazzák, hogy ez nem a hitről, sokkal inkább politikáról és gazdasági érdekérvényesítésről szól...

– Az iszlám világ és a nyugati, keresztény jellegű kultúrkörök között valóban nagy a feszültség. Sokszor nehéz megállapítani, hogy mennyire hitbeli és mennyire gazdasági vagy politikai erők konfrontációjáról beszélhetünk. Ezek gyakran összecsúsznak. Nem véletlen, hogy amikor bizonyos terrorcselekményekről hallunk, akkor felvetődik, hogy ezek a szent könyvekre visszavezethetők-e. A közvélemény sokszor próbálja magyarázni a történeteket. Ugyanakkor évszázadok óta átszövi ezt a kérdést a politika és a gazdaság hatása. A politika mindig is igyekezett a valóságokat a maga szempontjai szerint használni, de ez fordítva is igaz, hiszen néha az egyház is élt a maga befolyásoló szerepével. Ne felejtjük el, hogy Európában, azon belül Magyaror-

szágon is, néhány évszázada még vallásháború dúlt, és Krisztus nevében folyt a vér!

A kereszténységnek számos emberi hibája volt, gondoljunk csak arra, hogy a gyarmatosításhoz a missziót is használták. A misszióknak mindig is voltak elkötelezett emberei, így az indiánok között, de Indiában, Afrikában is. Emellett sajnálatosan volt olyan vonulata is, amely úgy fonódott össze a gyarmatosítással, hogy szellemileg erősítette egyes törzsek, népek kiirtását. Jó lenne ezekből a múltbéli történetekből tanulni és a politikai és gazdasági szempontokat az ezekből levonható következtetések által kezelni.

– Mit jelent ez?

– A keresztényeket üldöző világban a kereszténység megítélése összefonódik Izrael kérdéseivel is. A világ vezető hatalma, az Amerikai Egyesült Államok egyértelműen elkötelezi magát Izrael mellett. A zsidó hitrendszerben benne van az erőszaknak és a hadseregnek az alkalmazása. Többször jártam Izraelben, ahol érzékelhető volt, hogy az Isten által nekik ígért föld megszerzése és megvédése mennyire beleivódott az ottani gondolkodásba. Nem kell csodálkozni azon, hogyha az iszlám világ előtt összemosisodnak a zsidóság és a kereszténység közötti határok. Az iszlám világban sokan úgy élik meg, hogy a nyugati, keresztény világ hadseregei és harci gépei jelentek meg Afganisztánban, Irakban és az öbölbeli országokban, és nemcsak jelen vannak, hanem harcolnak, bombáznak és ölnek is.

Összetettebb a kép, mint amilyenek elsőre tűnik, tudniillik hogy valási háború zajlana most a világban. Nem lehet erre leszűkíteni, hiszen politikai és gazdasági tényezők erős szerepet játszanak a mai konfliktusokban. Gondoljunk a délvidéki háborúra, ahol egyértelműen próbálták kihasználni a felekezeti hovatartozás kérdését. Ott a horvátokat a római katolikus vallás Európához köti, míg a szerbek az ortodox vallás által Oroszországgal kerültek kapcsolatba, amit a politika igencsak ki- és felhasználta...

– Vannak kidolgozott stratégiák, módszerek arra, hogyan lehet a keresztényüldözést visszaszorítani?

– Nehézség, hogy azok az országok, ahol üldözik a keresztényeket, különbözőek. Egészen más az észak-koreai szélsőséges diktatúra, ahol – a császárkultuszhoz hasonlóan – provokálják a keresztényeket. Ott mintegy istenként kell elfogadni a diktátor személyét. Aki erre nem hajlandó, azt nyilvános helyen – főtereken vagy stadionokban – kivégzik. Ebben a térségben elégséges az is, ha valaki azt mondja a másíkról, hogy látott nála Bibliát, és már börtönbe is kerülhet az ember.

India a világ egyik legnagyobb országa, ahol már régóta nagy a feszültség a muszlimok, a hinduk és a keresztények között. Aki ismeri Mahatma Gandhi életét, az tudja, hogy ő hogyan küzdött ezzel a kérdéssel: imával, böjtöléssel és erőszakmentes ellenállással. Általa láthattuk azt is, hogy ágyánál hogyan öleli meg egymást a muszlim és a hindu vallási vezető, de azt is tudjuk, hogy imára indulva egy hindu szélsőséges lötte le őt.

A muszlim országok sem egyformák, nem szabad egy kalap alá ven-

ni a különböző rendszereket, mindegyik más és más a feszültség gyújtópontja. Ugyanakkor az Iszlám Állam talán az egyik legaktuálisabb kérdés. Az Iszlám Állam megkínózik és keresztire feszít keresztényeket! Egészen új helyzet alakul ki azzal, hogy a világból hozzá érkező fiatalokat visszaküldi zsoldosként az anyaországba, és terrorcselekményekre bujtogatja őket úgy, mint ahogy nem olyan régen Kanadában láthattuk.

– Európa és a kereszténység hangja ugyanakkor a világban történő keresztényüldözésre válaszol mintha halk lenne. Miért nem állunk ki határozottabban az üldözöttekért?

– A kereszténység missziós vallás, de lényegéhez nem tartozik hozzá az erőszak. A keresztény egyház eltér a tanításától, ha fegyvert fog a hitért! Jézus, Keresztelő János és a reformátorok sohasem beszéltek a katonaság ellen, de azt hangsúlyozták, hogy a hitünkért nem folytathatunk hódító háborúkat. Az elmúlt száz-százötven évben a politikai és gazdasági hatalma visszaszorult az egyháznak, ilyen értelemben még védtelenebbé vált a keresztény világ.

– Milyen megoldási lehetőségeket látsz?

– Nincsenek illúzióim! Jézusnak többször volt olyan jelzése, hogy üldözések érik az őt követőket. Azt is látjuk, hogy ez kezdettől így is volt, sőt gyakorlatilag végigkísérte az egyház életét. Előadásomban utaltam arra is, hogy ez nemcsak kívülről jövő támadásokat jelentett, hanem gyakran az egyház saját maga üldözte a szentjeit. Gondoljunk csak a középkori inkvizícióra! Szinte csak egy hajszálon múltott, hogy valakiből szent lesz, vagy máglyára kerül.

– A megbékéléshez vezető útnál említetted az ima szerepét. 2014. november 9-én tartották meg a keresztény üldözöttekért szervezett nemzetközi imanapot.

– A keresztény világ csendesebb és visszafogottabb ebben a kérdésben, mint ahogy viselkednie kéne. Az Aliansz – Magyar Evangeliumi Szövetség más szervezetekhez hasonlóan immáron évek óta kiemelten foglalkozik azzal, hogy itthon hírt adjon a keresztényüldözésekről. Az imanap mellett idén már két konferenciát is szerveztünk ebben a témakörben. Az a minimum, hogy információt adjunk arról, hogy a tőlünk távoli országokban mi történik hittársainkkal.

Az információátadáson túl lehetőség van az üldözött keresztényeket védő szervezetek anyagi támogatására. Ezenkívül az imádság erősítő és formáló szerepéről is tudunk, és hiszünk benne. Ez egy olyan imanap, amelyet az Evangeliumi Világszövetség évek óta úgy hirdet meg, hogy nem központi rendezvényt tart, hanem helyi gyülekezeteket igyekszik megszólítani, hogy helyben foglalkozzanak az üldözött keresztények kérdésével, és imádkozzanak értük és a békéért.

– Említetted az üldözött keresztényekért létrejött szervezeteket. Ezek milyen tevékenységet folytatnak?

– Számos ilyen szervezet működik ma a világban. Indiában például bentlakásos iskolákat hoztak létre, ahol összegyűjtik és nevelik a mártírok gyermekeit. Komoly szervezetek dolgoznak azon, hogy a rabslóságokból kiváltásuk azokat, akiket elraboltak. Adománygyűjtést, tárgyalásokat folytatnak ezek a szervezetek, és nem egy esetben a helyi kormányokkal is együttműködnek, hogy visszaszorítsák a keresztényeket érő negatív megkülönböztetést.

■ GALAMBOS ÁDÁM
► Evangelikus.hu

Otthon a tenyeredben...

Uram, mondd meg, kérlek! Mondd meg, hol a tenyér, melynek biztonságát eddig élveztem én...? Legtöbbször vidáman, közepén nyújtottam, s fényedben mindig boldogan mártóztam. Hogyha felhők jöttek, sarkába húzódtam, összegömbölyödve hozzád imádkoztam. Tudtam, a vihar-nak nemsokára vége, s újra rám vetül majd arcod drága fénye, és bár azt is tudtam, a vihart én okoztam, mindig rendületlen kegyelmedben bíztam.

S mert önhittségben nincs határ, azt hittem, hogy nekem ez jár. És ami jár, nem érdekes, megőrizni nem érdemes... Ezt mondtam, néha gondoltam, és új utakon indultam. De jaj, az új utak sötétek. S messze visznek, messze tőled.

Messze vittek, messze tőled, és immár nem látlak téged. Sőt szinte semmit sem látok, sötétben csak botorkálok. Hideg, fagyos, dermedt minden. Már tudom, hogy eltévedtem.

Leroskadtam, fáradt vagyok. Visszajutni már nem tudok. Riadt, rémült, fásult vagyok. Küzdeni már nem akarok.

Magamba roskadva ülök, a sírás-tól elszédülök.

Minden reményem elveszett, s már nem tudom, hová legyek... Csak kuporgok rettegve, a félelemtől remegve. De rettegésem nesztelen. Nem tudhatja meg senki sem, testem-lelkem mily' védtelen. Hogy csüggedtségem végtelen, és zokogás ráz szüntelen...

De akkor, ott, pár perc után, míg nézek meredten s bután, történik bennem valami... Magam sem tudom még, hogy mi... De erőt gyűjtök, felállok, s könnyek között így kiáltok: „Uram! Kérlek, segíts! Mert le fogok esni, s előttem a szörnyű, nagy fekete semmi...”

Nagy szél támad. Tombol, süvít, felkap és... Jajj, ne! Megfordít... Száznyolcvan fokot fordulok, mégis épségben landolok, de megszólalni sem tudok. Most viszont, hogy körbenézek, azt hiszem, mindent megértek. Rájöttem, hogy botor voltam, rossz irányba vándoroltam, s arcod csak azért nem láttam, mert neked végig háttal álltam.

Hol a tenyér...? – kérdeztem, és közben észre sem vettem, hogy hiába keresem máshol. Sehol sem lelem. Mi több, nem is lelhetem, hisz itt van körülöttem. Alattam és felettem, mindig benne lehettem. Felettem és alattam. Végig benne maradtam.

Így most már tisztábban látok. És többé el nem csángálok. Szabadulni sem akarok. Mert már érzem, itthon vagyok.

Tekintetedet kémlelem, akaratodat keresem, és csak abban reménykedem, hogy kegyelmed átélhetem, s egyszer megbocsátasz nekem.

Előtted most úgy állok, mint elvesztett bárányod, kinek a pásztor örül, ha századikként megkerül, két kezébe felveszi, jó legelőre viszi, s hús forráshoz vezeti. Csak azért, mert szereti...

Vagy mint a tékozló fiú, aki bűnös volt és hiú. De te mégis hazavártad, s mert bűnbánatát láttad, lám, még csak meg sem dorgáltad, sőt nyomban visszafogadtad, szíved neki megnyitottad, hízott borjút vágtál neki, s hogy jól lássa, ki szereti, összehívtad népét, ünnepelni hazatértét. Aztán ott, mindenki előtt két karodba zártad őt, s vele minden hozzád térőt, ki vétkeket beismeri, s élő hittel eléd teszi. Hiszem, velem is megteszed.

Akkor nagyon boldog leszek, s már csak egy kérésem lehet: Taníts engem hálad adni. Mindenben téged meglát-

ni. Csodáidat észrevenni s az emberekben felfedezni azt a kicsiny istenit, ami megszépít mindenkit. Azt az aprócska magot, amit gyengéd szeretettel, mielőtt még megszülettek, s e föld lakói lettek, te magad rejtettél el ott a lelkiük legmélyében, szívük kelts közepében.

Add, hogy mindig ezt keressem, s hogy olykor meg is lelhessem, és ha sikerül meglelni, tudjam igazán becsülni. Gyökerét jó mélyre ásni, körötte gyakran gyomlálni, féltő gonddal öntözgetni, szép, erős fává nevelni. Termését vígan leszedni s jó ízét megízlelni. Ízlelgetni, kóstolgatni s másokkal is megosztani.

Azas, hogy is mondjam csak, hogy több szót ne szaporítsak...?

Kérlek, segíts jól keresni, sőt szenvedéllyel kutatni, nagy örömmel felfedezni s az örömet nem feledni, sokkal inkább megtartani, hogy legyen mit szétosztani, másokban is rámutatni, magamban is rátalálni s próbálni megszolgálni.

Így élni jól! S jól tudom, hogyha egyszer megkapom, ezt soha meg nem unom. Tiszta szívvel megköszönöm, az lesz az igazi öröm. Ígérem, hogy megbecsülöm. Mindenkinek megmutatom, s ahol tudom, át is adom. Mondják: a tudás hatalom. De ez a tudás jutalom. Jutalom és felelősség, de hatalmas lehetőség...

S én, nem lévén más választás, elfogadom a kihívást.

Bármikor bárkivel leszek, vagy bárhol bármit is teszek, mindvégig azon leszek, hogy mind több megértse: ez mindannyiunk esélye, hisz csakis addig létezőnk, míg tenyeredben élhetünk.

Hogy mindenki ráébredjen, ott-hon van a tenyeredben!

■ RUSZNÁK EMESÉ

HETI ÚTRAVALÓ

„Mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk Krisztus ítélőszéke elé...” (2Kor 5,10)

Szentháromság ünnepe után az utolsó előtti héten az Útmutató reggeli és heti igéi a legvégső időkről szólnak; mi reménységgel várjuk az Úr visszajövetelét! „Tökéletesen reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok.” (1Pt 1,13; LK) Mert a királyok Királyaként jön el dicsőségében. „Ha elenyészik is a testem és a szívem, szívemnek kösziklája és örökségem te maradsz, Istenem. Oly jó nékem Isten közelsége! Reménységemet az Úrba vetem...” (GyLK 723,10.11) Pál Isten gyermekeinek a reménységéről vall: „...üdvösségünk reménységre szól. (...) Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, akkor állhatatossággal várjuk.” (Róm 8,24.25) Az utolsó ítéletről szólja Urunk: „Amikor pedig az Emberfia eljön... Összegyűjtenek elé minden népet, ő pedig elválasztja őket egymástól...” Akik az irgalom s a könyörülő szeretet cselekedeteit, tudtukon kívül, vele tették, azokhoz szól: „Jöj-jetek, Atyám áldottai, örököljétek az országot...” (Mt 25,31.32.34) De: „Nem mindenki megy be a mennyek országába..., hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát” – mondta Jézus; mint például az a bölcs ember, „aki kösziklára építette a házat” (Mt 7,21.24), ezért az az ítélet viharában sem omlott össze! Jézusra, az örök kösziklára építjük életünket, meghátrálás nélkül ragaszkodjunk hozzá, s meg ne tagadjuk, mert az ítéletkor tűz emészt meg az ellenszegülőket (lásd 5Móz 32,35–36). Az Örökkévaló szól: „Enyém a bosszúállás, én megfizetek.” És: „Az Úr megítéli az ő népét.” Ezért: „Félelmetes dolog az élő Isten kezébe esni.” (Zsid 10,30–31) Ez a bűnbánati és imanap jellegében hasonló hamvazószerdához; ebben az ítélet előtti, utolsó kegyelmi időben hangzik Jézus figyelmeztetése: „...ha meg nem tértek, mindnyájan ugyanígy elvesztek”, mint a siloámi torony leomlásának az áldozatai. Ám a vincellér közbenjár a három éve természetlen fügefáért: „Uram, hagy meg még ebben az évben..., hátha terem jövőre, ha pedig nem, akkor vágd ki!” (Lk 13,5.8.9) Pál emlékezteti a Krisztus-hívők közösségét Uruk eljövételére: „...Isten igazságosan fog ítélni...” „...amikor az Úr Jézus megjelenik a mennyből..., akik... nem engedelmeskednek a mi Urunk Jézus Krisztus evangéliumának... örök pusztulással bűnhődnek..., amikor eljön...” (2Thessz 1,5.7.8.9.10) Ezt már a nagytanács előtt kijelentette Jézus a főpap kérdésére felelve: Ő a Messiás, Isten Fia! „Sőt...: mostantól fogva meglátjátok az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbján ül, és eljön az ég felhőin.” Ezen istenkáromlásáért így ítélték: „Méltó a halálra!” (Mt 26,64.66) Az utolsó ítélet során a trón elé áll minden feltámadott halott: „...és megítéltetett mindenki a maga cselekedetei szerint.” „Ha valaki nem volt beírva az élet könyvébe, az a tűz tavába vettetett.” (Jel 20,13.15) „A hatalmas Bíró, aki minden halottat feltámaszt, s az ördögöt megítéli, testvérünk, pártfogónk lesz. Minő boldogság lesz az” – reméli s vallja Luther. Kérheted Urad: „Írd az élet könyvébe / Megváltottad nevét, / Hogy (...) mindörökké áldjam / A te hűségedet!” (EÉ 505,4)

■ GARAI ANDRÁS

Hogyan lehet Jézus az egytalentumos emberek legjobb barátja?

A címbeili kérdésre a választ dr. Victor János hetvenhét évvel ezelőtti igehirdetésében találtam meg. Tanul-ságul szolgált számomra.

A talentumokról szóló példázat harmadik szolgája önmaga leghűbb jellemzését adja a számon kérő ura előtti vallomásaiban: „...félvén, elmentem, és elástam a te tálentomat a földbe...” (Mt 25,25; Károli-fordítás) Mégis, a példázatban Jézus azt hirdeti, hogy ő az ilyen egytalentumos embereknek a legjobb barátja. Hogy lehetséges ez?

A látszat ennek ellene mond. Jézus nem barátságosan bánik az egytalentumos szolgálóval. Mintha különös kíméletlenséget tanúsítana iránta. A példázat ebben az alakjában az Istentől kapott megbízásával hűtlenül sáfárkodó ember bűnét és bűnhődését rajzolja meg. Miért éppen a hátrányosabb helyzetben levőt választotta ki erre? Hogyan csatlakozhat Jézus azokhoz, akik azon ütnek egyet, aki amúgy is utolsó a sorban?

Mindez csak a látszatot jelenti. Azt mutatja, milyen csodálatos merészség jellemezte Jézust tanításában. Kétségtelen, hogy ennek a példázatnak éppen az egy talentummal megbízott szolga a főhőse. Az ő története jelenti a legfontosabbat. Jézus ebben a példázatban éppen az ilyen egytalentumos embereket vette célba, nekik akart valamit mondani, amire nagy szükségük volt. Feléjük nyújtotta kezét, mert rajtuk akart segíteni.

A szava nem nyájas, keze nem kíméletes, de látja, hogy az egytalentumos emberek veszedelemben forognak. Az a célja, hogy még idejében megláttassa velük a veszedelmet.

Mi ez a veszedelem? A hűtlen szolga azt mondja: „Féltem...” Míg a többiek örömmel nekivágtak a rájuk bízott feladatoknak, ő kishitűen, gyáván visszahúzódott. Amazok jobb helyzetben voltak, mert ők uruk vagyonaiból kétszeres, sőt ötszörös összeget kaptak. Ezt a komoly tőkét ügyes embernek élvezet lehetett for-

gatni. De az egy talentum üzleti befektetésnek nagyon szerénynek mutatkozott. Alig volt érdemes vele valamit kezdeni. A nagy lehetőségek szinte szívják, lendítik, lelkesítik az embert, a szűk körben mozgó embert viszont fojtogatja a korlátozottság.

Ezt a félelmet mi is ismerjük. Ugyanaz a bátortalanság ez, amelynek a bénító ereje előfok bennünket is az élet feladataival szemben, az alsóbbrendűségnek ugyanez az érzése telepszik rá a lelkiünkre, és visszahúzódsra kész-tet. Ugyanaz az elcsüggedés ez, amellyel kivonjuk magunkat az Istenért való sáfárkodásból! S míg sóvárogva nézzük, mint haladnak előre Istentől kapott megbízásuk útján mások,

azon sóhajtozunk: miért nem kaptunk mi is olyan megbízást, mint azok? Nem vesszük észre, milyen végzetes ítéletet vonunk magunkra.

Jézus még idejekorán észhez akar téríteni, és megmutatja az egytalentumos szolgájában, hogy ez a félnék meghátrálás bűn. Vigyázzunk, a kísértő hazudik: amikor másénál sok-

a két-, meg az őttalentumosnak: sáfárkodni azzal, amit kapott. Senki nem követelte tőle, hogy olyan eredményeket érjen el, mint mások, akik előtt nagyobb lehetőségek nyíltak. Csak azt kérték számon tőle, hogyan élt az ő lehetőségeivel.

Azt jelenti ez, hogy Jézus elfordítja a tekintetünket a körülöttünk levő

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

emberekről, és Isten felé fordítja. Amíg egymást nézzük, és magunkat a többi emberrel méregetjük össze, mindig sok egyenlőtlenség ötlük a szemünkbe. Megtelünk irigységgel: miért nem jutottak osztályrészt nekünk azok a nagy lehetőségek, amelyek a másik ember előtt nyitva állnak? És ránk telepszik a bénító érzés: nekem így nem is érdemes komolyan, megbízatként vennem az életemet. De mihelyt Isten előtt állunk, eltűnik mindez, és csak egyet tudunk: én azért vagyok felelős, ami rám van bízva. Ebben mind egyenlők vagyunk.

Legyen hát vége hiábavaló és veszedelmes almodozásunknak, hogy

milyen más volna az életünk, ha

■ SZENCZI LÁSZLÓ

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Búbos banka

Színeivel a trópusokat idéző madár. Hosszú csőre kissé lefelé hajlik. Röptében óriási tarka pillangóra emlékeztet.

Névadó bóbítájának hosszú tollai a testéhez hasonlóan fahéjszínűek, hegyi részükön fekete-fehér mintázat látszik. Leszállás után bóbítáját rendszerint felmereszi.

Afrika szavannái felől március második felében érkezik, és rövidesen felhangzik jellegzetes, mással össze nem téveszthető „up-up-up” kiáltása.

A búbos banka hazánkban még viszonylag gyakori, különösen az Alföldön. A nyílt területek madara, a zárt erdőt kerüli. Jellemző élőhelyei a tanyák és hodályok környéke, gyümöl-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

RAJZ: BUDAI TIBOR

csősök, szőlőhegyek, öreg fákkal tarkított, tágas legelők. Gyakorinak találtam a Tiszát itt-ott még kísérő, tágas odúkat kínáló, csonkolt fűzesekben is.

A párok évente egy vagy két alkalommal költenek, először április és május fordulóján. Tágas faodút választanak, de megtelepednek ólak tető részében és a számukra kihelyezett mesterséges odúban is. *Bécsy Laci* barátom surányi kertjében egy ilyen odúban évek óta nevel fiókákat egy pár.

Egyedül a tojó kotlik, az odút csak néha hagyja el, párja is hoz élelmet a számára. Fészekanyagot nem hordanak, a tojások az üreg alján lévő törmeléken fekszenek.

A tojó és a fiatalok fartőmirigyre a költés idején bűzös váladékot termel, innen a madár népies neve, a bűdös banka. Ha macska próbál behatolni az üregbe, a madarak a fenekükkel felé fordulnak, és a váladékot a képébe spriccelik. Ettől nyomban elmegy a kedve a bankahústól. A búbos banka tápláléka rovarokból, férg-

ből, csigákból áll. Hosszú csőrével szondázza a talajt, és ha a zsákmány nagyon kapaszkodik, akkor a madár többször is megfordul maga körül, hogy kihúzhassa.

A fiókák 16-19 nap alatt kelnek ki, és 23-25 napos korukban hagyják el az üreget. Szüleik ezután még egy héttig etetik őket.

Szeptemberben indulnak Afrika felé.

A búbos banka hazánkban védett, természetvédelmi értéke ötvenezer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, hány búbosbanka-pár él Magyarországon?
2. Hány tojás van az odúban?
3. Milyen színűek a tojások?

Válaszok
1. Tíz-nyolcvan-
2. Öt-nyolc.
3. Kékesszürkek.

Különleges bibliai utazások

► **Mostani hatrészes sorozatunkban különleges bibliai utazásokat elevenitünk fel. Mindegyik történethez egy-egy rejtvény is tartozik. A helyes megfejtéseket összegyűjtve, mind a hatot együtt küldjétek el december 9-éig szerkesztőségünk címére (1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

GYERMEKVÁR

5.

Isten egy nap megelégette Ninive lakóinak rosszását. Elhatározta, hogy elküldi prófétáját, Jónást, hogy adja át nekik az üzenetét. Úgy döntött ugyanis az Úr: negyven nap haladékat kap a város. Megkegyelmez nekik, ha az alatt az idő alatt megbánják a sok rosszat, amit tettek, és újra az ő parancsa szerint fognak élni.

Ám Jónásnak nem sok kedve volt a kellemetlen feladathoz. Ezért a hajókiötőben épp az ellenkező irányba menő hajóra szállt. Azt gondolta, az Úr nem látja, amit tesz, így a hajó aljában kényelmesen elhelyezkedve mély álomba merült.

Csak hogy az Istennek nem tetszett Jónás engedtlensége. Nagy vihart bocsátott a tengerre. A hajó majdnem felborult a hullámokban, a hajósok pedig nagyon félték. Mind-egyik a maga pogány istenéhez imádkozott – nem sok sikerrel. Tudni akarták, ki miatt van ez a nagy veszedelem, ezért sorsot vettek. Így derült ki, hogy az idegen utasuk lehet a viharnak az oka.

Gyorsan felébresztették Jónást, aki bevallotta, hogy az Úr órá haragszik.

– Dobjátok be a vízbe, akkor megmenekültök – mondta nekik.

A hajósok először tiltakoztak, hiszen nem akarták, hogy Jónás meghaljon. De amikor látták, hogy a vihar egyre csak erősödik, úgy tettek, ahogy az utas kérte. Amikor Jónás a vízbe ért, rögtön elállt a vihar, a ten-

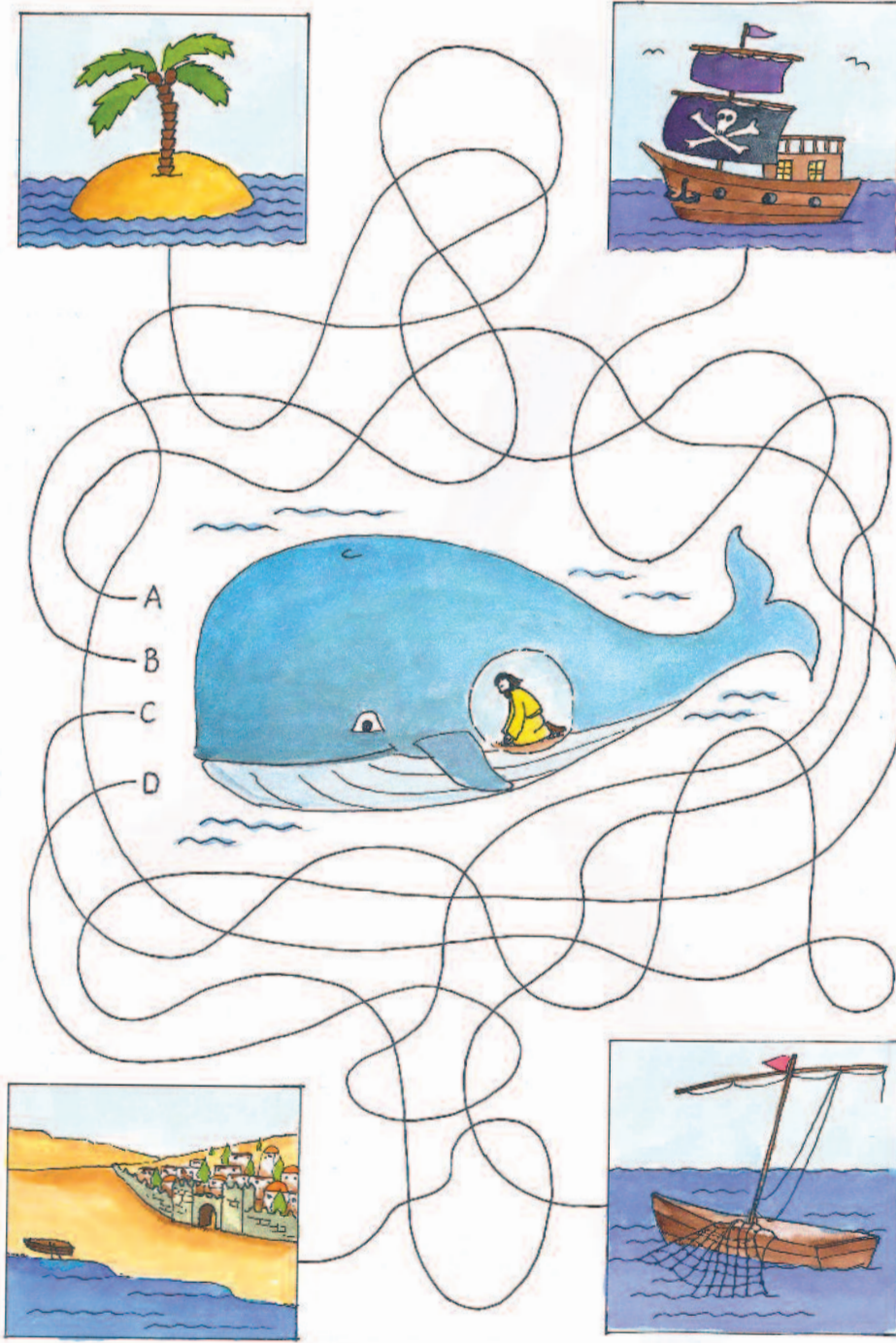
ger pedig lecsendesedett. Az emberek elcsodálkoztak, mert ilyen nagy erejű istennel még nem találkoztak. Attól kezdve ők is az Úrhoz imádkoztak.

Isten nem akarta, hogy Jónásnak baja essék, ezért

odaküldött egy hatalmas cetet, és az bekapta a prófétát. Ennek a hálnak a gyomrában volt Jónás három nap és három éjjel, miközben szüntelenül imádkozott és Isten jóságáról énekelt.

Három nap elteltével a hal kiköpte Jónást a partra. Ő pedig elment Ninivébe, hogy teljesítse a rábizott feladatot.

Melyik úton jut el a hal a parthoz?

RAJZ: JENES KATALIN

Lázár feltámasztása

Válaszoljatok! A helyes válaszok számait összeadva mi lesz az eredmény?

- a) *Lázár testvéreinek a neve.*
5 – Péter és Jakab
2 – Mária és Márta
- b) *Lázárék lakóhelyének neve.*
7 – Betánia
4 – Názáret
- c) *Ezt csinálták a testvérek, amikor Lázár nagyon beteg lett.*
4 – Kórházba vitték
12 – Üzentek Jézusnak
- d) *Amikor Jézus meghallotta, hogy mi történt Lázárral, azonnal odasietett?*
2 – Igen
9 – Nem
- e) *Mikor ért oda Jézus?*
1 – Amikor Lázár már nem élt
5 – Amikor Lázár még élt
- f) *Amikor Jézus megérkezett, hova akart menni?*
8 – A templomba
4 – A sírhoz
- g) *Miután Jézus imádkozott, hogyan szólította Lázárt?*
3 – Kelj fel, és járj!
9 – Lázár, jöjj ki!

Megejtés: a-2, b-7, c-12, d-6, e-1, f-4, g-9. A végeredmény: 41.

HUMORZSÁK

– Pistike, ragozd el a „megy” igét!
– Én megyek, te mész, ő megy.
– Kicsit gyorsabban!
– Én futok, te futsz, ő fut...

Egyik reggel a százlábút megszólítja szomszédja, a tücsök:
– Jó napot kívánok, százlábú szomszéd! Hol van a kedves felesége? Már napok óta nem láttam.
– Elment cipőt vásárolni...

A reformátori reform útján

Országos felügyelői konferencia

► Folytatás az 1. oldalról

Pröhle Károly teológusprofesszor idézve jutott el Ittész János egy fontos gondolathoz: „Az egyház a szentek gyülekezete, melyben az evangéliumot tisztán tanítják, és a szentségeket helyesen szolgáltatják ki» megállapítás nyilván azt is magában foglalja, hogy csak ott van egyház, illetve gyülekezet, ahol van igazi istentisztelet is, amely az ige tiszta hirdetéséből és a szentségek helyes kiszolgáltatásából áll. De meg is lehet fordítani: aki nem él benne az ilyen istentiszteletben, az nem él benne a gyülekezetben, s nem is él benne az egyházban. Olyan tételek ezek, amelyekre érdemes felügyelnünk!” – hangsúlyozta az előadó.

A konferencián több hozzászóló – például dr. Fábri György, az Északi Egyházkerület felügyelője – a számok nyelvére fordította le a nyugalmazott püspök tételét: szerinte mindez azt jelenti, hogy egyházunk csak ötvenezer igazi hívőre szorítkozik. Mások ugyanakkor kétszázezerre tették az evangélikus „holdudvart”.

Németh Zoltán, egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának vezetője nagy vihart váltott ki azzal a véleményével, hogy a lelkészeket most a hittantanítás problémái kötik le, aggasztja őket az istentiszteletek egyre fogyatkozó látogatottsága vagy a csökkenő egyházfenntartói járulék, ezért nem tudnak felszabadultan készülni a reformáció emlékévére. Fábri György szerint jobb, ha az ilyen lelkészek felhagynak hivatásukkal.

Pröhle Gergely országos felügyelő így foglalt állást: „Bár minden segítségünket felajánljuk lelkészeink támogatására, de nem a gyülekezeti és missziói osztálynak kell a szakszervezetis szempontokat képviselnie.”

Zászkaliczky Zsuzsanna, egyházunk reformációi emlékbizottságának tagja az eddigi bizottsági munkáról adott hírt, s kérte, hogy a gyülekezeteket is tájékoztassák az előkészületekről, például a Luther-rajzfilm már elkészült epizódjairól és az ünnepi plakátokról. Beszél a reformációi útvonalokról, amelyek az egyházi turizmusban a Mária-utak mintájára a reformáció hazai megjelenését idéznék fel.

Dr. Hári Tibor somogy-zalai egyházmegyei felügyelő a fegyelmi eljárásokról tartott előadást, dr. Gimesi Szabolcs soproni egyházmegyei felügyelő pedig a felügyelői korhatár módosítására dolgozott ki több javaslatot. Németh Zoltán, a nemrégiben létrehozott gyülekezeti és missziói osztály vezetője az osztály munkájáról, feladatairól tájékoztatta a jelenlévőket.

Az évente esedékes országos konferenciát Pröhle Gergely országos felügyelő vezette. Bevezetőiben összefoglalta a témák jelentőségét és időszerezését, s mederben tartotta a vitát. Dr. Hafensch Károly, egyházunk zsinatának lelkészi elnöke, a kormány által létrehozott Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa átfogó beszédben hangsúlyozta az évforduló jelentőségét, s szenvedélyes hangnemből utasított el minden fenntartást és kétséget az ünnepi előkészületekkel kapcsolatban.

A tanácskozás jelentőségét mutatja, hogy mindhárom egyházkerület püspöke és a zsinat lelkészi elnöke is jelen volt. Gáncs Péter elnök-püspök tartotta a nyitóáhitatot, amelyben az isteni törvény gondolatára alapozta mondanóját. Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szombat reggel a szeretetről beszélt. Az esti áhitat középpontjába Hanfensch Károly az imádságot helyezte.

A vasárnapi záró istentiszteleten Fabiny Tamás északi egyházkerületi püspök a *hüposztellő* és az *apostellő*, vagyis a *meghátrálás* és az *apostoli küldés* történeteiről beszélt, majd rátért arra, hogy Luther Márton nem hátrált meg, amikor a wormsí gyűlésre indult, jóllehet figyelmeztették a veszélyekre. A püspök felhívta a figyelmet: ha rossz vonatra szálltunk, nem elég, ha ellenkező irányban futunk a vonaton, meg kell húzni a vészféket.

Pröhle Gergely záróbeszédében megköszönte a felügyelőknek a részvételt. Arra kérte őket, hogy vigyék le gyülekezeti szintre a reformáció jubileumának előkészületeit, mert nem elég, ha csak a püspökök és az országos vezetők foglalkoznak az ünnepel. „Óriási lehetőség számunkra az ötszázadik évforduló” – mondta az országos felügyelő.

Összesen mintegy hatvan felügyelő jött el Révfülöpre. Többen nem tudtak végig jelen lenni, s volt, aki csak szombaton érkezett meg. A résztvevők megemlékeztek közelmúltban elhunyt társukról, Gyuris Miklós borsod-hevesi egyházmegyei felügyelőről, s jobbulást kívántak dr. Rück András kelet-békési egyházmegyei felügyelőnek.

A helyszín idén is az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ volt: a szokott kényelmet, a konferencia profi megszervezését és a bőséges ellátást egyöntetű elismerés övezte.

A búcsúebéden sült libacombot és lila káposztát szolgáltak fel. Hafensch Károly megemlékezett, hogy a keddi Márton-napra előre gondolva döntöttek a vasárnapi étrendről. Hozzáfűzte, hogy a reformáció előkészületekkel kapcsolatban katolikus részről volt, aki fontosnak tartotta azt hangsúlyozni, hogy 2016-ban Szent Márton-év lesz. „Lehet fokozni ezt, hiszen rá egy évvel eljutunk Luther Mártonhoz is” – mutatott rá a reformáció kormánybizottságának miniszteri biztosa.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

Gyülekezetmissziói esélyek

Közgyűlés a déli kerületben

► A Déli Evangélikus Egyházkerület közgyűlése november 7-én tartotta hagyományos őszi ülését a pezsztentlőrinci gyülekezet templomában és a Sztéhlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium dísztermében. A Sztéhlo-gimnázium párhuzamosan két rangos egyházi eseménynek is otthont adott. A déli kerület őszi közgyűlése mellett itt rendezték ugyanis az evangélikus középiskolák országos történelemversenyét is. (Képünkön az iskola és a templom.)

Kalina Katalin igazgató köszöntője után Györi Gábor esperes templomi áhítata intonálta a két rendezvényt. Gáncs Péter, az egyházkerület püspöke hivatalosan megnyitotta a reformáció témakörében meghirdetett vetélkedőt, és kifejezte reményességét, hogy a versenyző diákok között a jövő evangélikus egyházát, leendő közgyűlési tagjait, lelkészeit, felügyelőit köszönheti.

A közgyűlés tagjai az áhitatot követően a gimnázium dísztermébe vonultak. Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő távollétében helyettesének, Andorka Árpádnak a levezetésével kezdte meg munkáját az őszi közgyűlés.

Első előadóként Hafensch Károly, egyházunk zsinatának lelkészi elnöke, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa hangsúlyozta, hogy a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára való készülés a szétválasztott állam és egyház közös ügye. A reformáció alapvetően formálta történelmünket, így a 2017-es rendezvények célja nem csupán a múltból való megemlékezés, hanem az ötszáz éve tartó vallási és kulturális megújulás méltó megünneplése.

A miniszteri biztos átfogó képet adott a Reformáció Emlékbizottság munkájáról, terveiről. „Szellemi és társadalmi megújulás a cél, amelyhez meg kell tudnunk fogalmazni az identitásunkat. Fel kell mutatni azokat a protestáns értékeket, amelyek sokszor észrevétlenül részei mindnyájunk életének” – mondta. Kegyelemből élünk! A szétföredezett világban fel kell mutatnunk, hogy a világi értékrendhez képest hogyan is definiáljuk protestáns identitásunkat, értékeinket. A miniszteri biztos Dietrich Bonhoeffert idézve zárta gondolatait: „Az egyház addig egyház, amíg nem önmagáért, hanem másokért él”

■ KISS TAMÁS

A reformációi emlékversen részt vevő csapatai kaptak kérdéseket *A reformáció és a nők* című kiállítás anyagából is, melyet az Evangélikus Országos Múzeum bocsátott a Sztéhlo-gimnázium rendelkezésére. A sok részterületet felölő teszt megírása után a csapatok prezentációja következett, melyet az egyetemi tanárokból álló zsűri (dr. Korányi András, dr. Kőszeghy Miklós, dr. Varga András) értékelt.

A komoly szakmai felkészültséget, jó kiállást, bátor előadói képességeket és kreativitást kívánó versenyt végül a kiváló írásbeli teljesítményt nyújtó Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium első csapata nyerte, elhódítva ezzel a vándorkupát a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumtól. A második helyet a Sztéhlo-gimnázium első csapata, a harmadikat – megosztva – a Fasori Evangélikus Gimnázium és a Sztéhlo-gimnázium második csapata érdemelte ki. Említést érdemel, hogy az evangélikus középiskolákon kívül idén először világi induló is akadt: a Karinthy Frigyes Gimnázium is indított csapatot a versenyen.

■ KÁKAY ISTVÁN

HAFENSCHER KÁROLY FELVÉTELE

HIRDETÉS

Meghívó a VII. Katalin-napi evangélikus bálra

A Magyarországi Evangélikus Egyház nevében tisztelettel meghívjuk a VII. Katalin-napi evangélikus bálra november 22-én 19 órai kezdettel a Budavári Önkormányzat aulájába (1014 Budapest, Kapisztrán tér 1.).

Program

- 19.00: Beköszöntő – Szűcs Petra és Schulek Csaba műsorvezetők
- 19.05: Fővédnöki köszöntő – Pröhle Gergely, az MEE országos felügyelője, az Emberi Erőforrások Minisztériumának helyettes államtitkára
- 19.15: Az Evangélikus Hittudományi Egyetem komolyzenei programja – Fellépők: dr. Kinczler Zsuzsanna karnagy, dr. Finta Gergely (zongora), Tóth Péter (ének), Kun Ágnes Anna (ének), valamint az EHE kamarakórusa
- 19.30: Interjú dr. Korányi Andrásal, az EHE rektorhelyettesével és Pángyánszky Ágnessel, a teológusotthon vezetőjével
- 19.40: Az EHE könnyűzenei programja – Fellép a Közel együttes
- 19.55: Beszélgetés a bál borászával, Fülöp Gergely szekszárdi őstermelővel és a bál szakácsával, Katona Róberttel

- 20.05: Büfécsoport
- 21.00: A Bohém Ragtime Jazz Trió + 1 műsora – Swingtáncosok: Kasznai Dóra és Bendik Marcell
- 22.30: Tombola
- 23.00: Tánc hajnalig a Simple zenekarral
- 3.00: Zárás

A tombolajegyek árából befolyt összeg az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folyó kulturális tevékenységek támogatását szolgálja.

Vacsorára és egy itatra minden kedves meghívott a vendégünk, az est hátralévő részében az italszámlát az urak rendezik.

Megjelenés alkalomhoz illő öltözékben. Jegyek 6000 forintért az Üllői út 24. szám alatt, az MEE Országos Irodájának titkárságán és a Huszár Gál könyvesboltban (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4.) kaphatók november 3-tól.

Ha az esten nem kíván vagy nem tud részt venni, oly módon is kifejezheti segítő szándékát, hogy támogatói jegyeket vásárol, ezzel segítve az egyetem hallgatói színvonalas szabadidős tevékenységeinek biztosítását. Az 1000 forintos támogatói jegyek szintén az Üllői úton és a Huszár Gál könyvesboltban kaphatók.

HIRDETÉS

Az Irsai Evangélikus Egyházközség Mustármag Óvodájának energetikai korszerűsítése

Az Irsai Evangélikus Egyházközség Mustármag Óvodája több mint 15 millió forintot nyert energetikai korszerűsítésre az *Új Széchenyi Terv Környezet és energia operatív programjában*. A támogatás lehetővé tette az Irsai Evangélikus Egyházközség Mustármag Óvoda épületének külső hőszigetelését, külső nyílászáróinak cseréjét, fűtési és használatimelegvíz-rendszerének korszerűsítését, világítás-korszerűsítését és napelemes rendszer telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési rendszerre nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési és használatimelegvíz-rendszert megújuló alapú faelgázosító kazán telepítésével tették korszerűvé és energiatakarékosá. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték. Továbbá telepítettek egy hálózatra visszatápláló napelemes rendszert is.

A projekt elsődleges célcsoportja az Irsai Evangélikus Egyházközség Mustármag Óvodájának valamennyi tanulója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Irsai Evangélikus Egyházközség Mustármag Óvodája
2730 Albertirsa, Arany J. u. 4.

mustarmag.lutheran.hu
ujszecsenyiterv.gov.hu

Istentiszteleti rend • 2014. november 16.

Szentháromság ünnepe után utolsó előtti (reménység-) vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Mt 25,31–46; 2Thessz 1,3–10. Textus: Ez 34,17–22. Énekek: 502., 526.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV., Megyeri Klub, Megyeri út 207.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Smidélus Gy. Gábor; du. 6. (orgonazenés áhítat) Cselovszky Ferenc; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv., zenés istentisztelet) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Zahorecz Pál; de. negyed 12. Zahorecz Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tóth Orsolya hatodéves teológus; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tóth Orsolya hatodéves teológus; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Kulcsár Márton János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Kulcsár Márton János; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Kulcsár Márton János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Darvas Anikó; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Darvas Anikó; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (szuplikáció) Kovács Barbara; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (szuplikáció) Kovács Barbara; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXIII., Otthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

2014. november 17.

Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI., Magyar tudósok krt. 3. du. fél 8. hétindító istentisztelet.

Összeállította: BALLA MÁRIA

EVANGELIKUS.HU

A föld sója

Közép-európai keresztény találkozó – Budapest, 2016

► **Kiértékelés és új indulás – ebben a szellemben rendezték meg november 4–5-én Budapesten, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) kápolnájában a közép-európai keresztény találkozó nemzetközi bizottságának előkészítő ülését. A tizennyolc főt számláló bizottság először az idén július 4–6. között megrendezett wrocławi rendezvényt értékelte ki, majd a két év múlva esedékes találkozóval kapcsolatos kérdésekről tárgyalt.**

Sokan emlékeznek Wrocławra, hiszen nem volt olyan régen. Bonyhádiak, nyíregyháziak, budapestiek, székesfehérváriak és kaposváriak is útra keltek – de sok más város evangélikussága is – idén júliusban. Olyan, mint a festői szépségű városban töltsenek három napot a kelet-közép-európai országok evangélikus, illetve más protestáns felekezeti tagjaival együtt. Felejtethetetlen volt az együttléte, egyházunk mintegy háromszázhatvan taggal képviseltette magát. Olyan, mint ha régi fényképeket nézegetnénk, pedig csak négy hónapja volt. Most pedig már a következő találkozóra készül a nemzetközi előkészítő csoport.

Wrocław 2016-ban Budapestre jön. De írhatnánk úgy is, hogy Görlitz, Prága, Pozsony, Drezda és Wrocław most együtt jött Budapestre, hogy megismerjék a magyar protestantizmus történetét, az itteni egyházak életét, és az evangélikus egyház országos irodájának vezetésével, illetve a református és más protestáns egyházak vendég látói részvételével együtt megszervezzék a következő találkozót.

A budapesti rendezvény dátumáról is döntés született: 2016. július 7–10. között – Deo volente –, négy napon át tart majd. A részt vevő egyházak képviselői a nyitó és záró istentiszteleten, valamint sok közös programon keresztül szeretnék megnyitni a reformációi ünnepsorozatokat, amelyek csúcspontja Németországban lesz majd 2017-ben.

Felmerült természetesen az is, hogy 2017-ben, a jubileumi évben legyen Budapesten a találkozó. De mivel egész Németországban és világszerte nagyon sok egyházi programot szerveznek a reformációi évfordulóval kapcsolatban, 2016 mellett döntöttek.

A rendezvény mottója: „Ti vagytok a föld sója” (Mt 5,13), témája pedig a kisebbség és a diaszpóra lesz.

Az előkészítő bizottság tagjai többek között az osztrák, a németországi szász, a lengyel, a szlovák és a sziléziai evangélikus egyházat, valamint a cseh testvérek egyesített egyházát képviselték, de jelen volt a Berlin–Brandenburg–Szilézia–Oberlausitzi

Evangelikus Egyház képviselője, valamint az Európai Protestáns Egyházak Közösségének referense is.

A kétnapos konferencia első napján a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) részéről dr. Fabiny Tamás külügyekért felelős püspök vezette az ülést, a második napon pedig Krámer György országos irodavezető vett részt az eseményen, amelynek magyarországi szervezője az MEE Országos Irodájának Ökumenikus és Külügyi Osztálya volt. Megtisztelő volt a bizottság számára, hogy dr. Szabó Lajos, az EHE rektora és Pángyánszky Ágnes egyetemi lelkész is fontosnak tartotta, hogy jelen legyen az ülés egy részén, és tájékoztatást nyújtson az egyetem életéről, munkájáról.

A nemzetközi bizottság tagjai az ülés első estjén az EHE hallgatóinak áhítatán vehettek részt, amelyen angolul hirdetett igét Karádi Adél ötödéves hallgató, a Közel zenekar pedig nagyszerű és friss zenei aláfestéssel kísérte az áhítat énekeit.

A bizottság tagjai és az MEE szervezői, valamint e sorok írója is köszönettel gondol vissza a kétnapos találkozóra és arra, hogy az egyetem munkatársai, illetve befogadó és vendégszerető közössége nagyszerű háttérrel adott az előkészítő ülésnek.

■ **CSELOVSKYNÉ DR. TARR KLÁRA,**
az MEE Országos Irodájának
Ökumenikus és Külügyi Osztályának
vezetője

HIRDETÉSEK

Imák Auschwitz után – kiállítás megnyitó

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Soproni Evangélikus Egyházközséggel együttműködve kiállítást rendez Sopronban az Evangélikus Kulturális Központban november 16. és 2015. január 4. között.

Megosztott társadalmunkban a magyar soa hetvenedik évfordulóján úgy látjuk, hogy szükségszerű megfogalmaznunk: a soa tragédiája nem pusztán zsidó ügy, hanem keresztény és osztársadalmi trauma egyaránt. Ennek kifejezéséért rabbik, püspökök – köztük egyházunk püspökei – és egyházi gondolkodók ír-

tak *Ima Auschwitz után* címmel imádságokat, melyeket kortárs képzőművészek vizuális tartalommal formálva tettek egyetemes üzenetté.

A kiállítás megnyitója november 16-án 17 órakor lesz. A kiállítást megnyitja *Galambos Ádám* teológus, a kiállítás kurátora, *Alpárné dr. Szála Erzsébet* gyűjteményvezető és *Gabnai Sándor* esperes. A megnyitó után pódiumszínházi előadás keretében *Georg Kreisler Lola Blau* című musicaljét adja elő *Bartha Boróka* és *Szép András Béres László* rendezésében.

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa
az Evangelikus Élet
digitális változatát!

Hol is tartunk ma – a Kirchentag szemszögéből?

Úgy tűnik, hogy elindult a következő, 2015 júniusában Stuttgartban rendezendő német protestáns egyházi napok, a Kirchentag marketinggépezete, ugyanis nemrég e sorok írója (is) levelet kapott a szervezőktől. Mivel a küldemény egyik korábbi lakcímén landolt, még nem tudott belenézni, de szinte reflexszerűen begépelte a böngészőjébe a *kirchentag.de* címet, hogy megnézzé, milyen is lesz a rendezvény.

Az *Egyház és világháló* rovat nagyon gyakran számol be technikai újdonságokról, részben azért, mert az újdonságoknak mindig van egyfajta varázslatosan bizsergető hatásuk: vajon olyan dolog került-e elő, amely egy-két éven belül a mindennapjaink része lesz? A Kirchentag weboldala remek lehetőség az elemzésre: melyek is ma azok a technológiák, amelyek tényleg a használatra érdemes megoldások közé tartoznak?

Bár sejthető, hogy a rendezvény kommunikációs költségkerete igen magas, a stábnak vélhetően nem olyan szakemberek ülnek, akik könnyedén mozdulnának rá egy-egy új kommunikációs „csodafegyverre” – inkább a bevált eszközökhöz ragaszkodnak.

A Kirchentag a *Typo3* tartalomkezelő rendszert (content management system, CMS) használja, amelyet egyszerűen a „The Enterprise Open Source CMS” feljéccel reklámoznak. Az „enterprise” azt jelenti, hogy nagyvállalati szintű, azaz nemcsak remekül skálázható nagy feladatokra, hanem terméktámogatást is lehet igénybe venni hozzá. Az „open source” pedig

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

a rendszer nyílt forráskódjára utal, amelynek révén bárki tetszőlegesen belenyúlhat a programba, és személyre szabhatja.

Az oldal megjelenése kellemesen egyszerű és funkcionális, az oldaltervezés rezponzív, azaz igazodik a megjelenítő eszköz méretéhez. Például asztali számítógépen bizonyos oldalak kéthasábosak, míg ugyanezek az elemek okostelefonon egymás alatt helyezkednek el. Ugyanígy az oldal főmenüje az utóbbiakon egy gomb alá van rejtve, míg részletes képernyőn látható minden lehetőség. A honlap menüszerkezete gyakorlatilag teljesnek tűnik, és bár a legtöbb oldalon még nem található érdemi információ – például érthető módon a komolyzenei programokról ilyenkor még nem lehet részleteket tudni –, az adott téma felelőssével már most felvehetjük a kapcsolatot.

A *kirchentag.de* oldal tetején az oldal „külső kapcsolatai” felé mutató ikonokat találunk, és ez az a rész, amely elárulja, hogy a saját weboldal működtetésén túlmenően mely eszközökről gondolják a Kirchentag szervezői, hogy a hasznukra fog válni: itt reklámozzák a rendezvény Twitter- és Facebook-profilját, illetve a képmegosztó *Instagram*, illetve a videómosztó *YouTube*- és *Vimeo*-profiljait.

A *Facebookot* egészen biztosan nem kell bemutatni e sorok olvasóinak sem, hiszen a nyugati világ legelterjedtebb közösségi oldalaként itt érhető el az emberek. A *Twitter* mikroblogszolgáltatásként lett ismert, és elsősorban a rövid (maximum száznegyven karakteres) szöveges üzenetek és linkek gyors megosztására használható. Az utóbbi időben rendre ez lett a leggyorsabb hírközlési forma, megelőzve a komoly hírstudiókat.

Az *Instagram* remek eszköz arra, hogy a gyorsan „elkattintott” fényképek néhány eszközzel profizsionális és egyedi kinézetet kapjanak, így értesüljenek az ismerősök a kép készítőjével történekről. A *YouTube*-ot szintén nem kell bemutatni, a világ vezető videómosztó oldala mellett ugyanakkor izgalmas társ a *Vimeo*, amely elsősorban az igényes videofelvételre alkalmas, ide általában csak jól összeállított és megvágott anyagokat töltenek fel az emberek.

Érdekes módon egy „Leichte Sprache” link is szerepel az oldal tetején, vagyis a kötelező angol mellett a tartalom egy részét „könnyített” német nyelven is megismerhetjük. A nyelvet kevésbé ismerők a rövid és kevés szóból álló mondatokból nemcsak könnyebben jutnak információhoz, de akár nyelvgyakorlásra is használhatják az információgyűjtést.

Még hét hónap van hátra a német egyházi napokig, a résztvevők ugyanakkor már most biztosak lehetnek abban, hogy egy remek weboldalon keresztül kerülhetnek majd közelebb a rendezvényhez.

■ N. B.

Harangba vésett testvériség

Amikor a reformáció napján az új harangok először megszólaltak, a penzlíni evangélikus templomot betöltő gyülekezet áhítattal hallgatta a kellemes muzsikát. Sokak szemében könnyecsepp csillant. Tekintetüket a torony irányába emelték, és többen mondogatták: sikerült...

A Németország Mecklenburg-Elő-Pomeránia tartományában fekvő Penzlin városának evangélikus egyházközsége az ünnepi alkalomra meghívta testvérgyülekezeteinek képviselőit is, így a nagyváradi egyházközség felügyelője, *Major Jolán* és lelkésze – e sorok írója – is osztozott az harangavatási istentisztelet ünnepi örömeiben.

Hartmut Reincke, a házigazda lelkipásztor elmondta: az önerőből elkészített három új bronzharang kiöregedett elődeit hivatott ezentúl helyettesíteni a penzlíni evangélikus templom tornyában. A különböző méretű és tónusú harangok mindenikének külön felirata és rendeltetése van. A felirato-

zás jelképesen hordozza a gyülekezet lelki kötődéseit.

Az első harang a hollandiai Joure református testvérgyülekezettel való kapcsolatra emlékeztet. A második a nyugat-németországi Hóchbergi Evangélikus Egyházközséggel való kapcsolatnak állít emléket. A legnagyobb harang felirata pedig az egyházközség legfiatalabb kötődését örökíti meg. Ez van ráírva: „Der Herr ist unser Gott, der Herr allein. Penzlin – Ein feste Burg ist unser Gott – Nagyvárad, A. D. 2014”

Micsoda megtiszteltetés, kellemes meglepetés ez a testvérgyülekezetek tagjainak, így a nagyváradi evangélikusoknak is! Számomra a ragaszkodás, a tisztelet és a testvériség jele – harangba véste az utókornak is megörökíteni a barátságot.

Természetesen e sorok írója is üdvözölte az ünneplő német testvéreket. Beszédében köszönetet mondott a kitüntetésért, amelyben a váradi evan-

gélikus gyülekezet részesült, és reményét fejezte ki, hogy – Isten segítségével – az elkövetkező években még szorosabb lesz a két gyülekezet tagjai közötti kapcsolat. A váradi Biblia hasonmás kiadását nyújtottam át a házigazda lelkésznek, hangsúlyozván, hogy ez az a biztos alap, amely összeköt, és amely fundamentumát képezi közös szolgálatunknak.

Az ünnepi liturgiában a meghívott vendég lelkészek és egyháztagok egyaránt részt vettek.

Az istentiszteletet követő szeretetvendégségen a baráti beszélgetések megerősítették bennem azt, amit addig is szüntelenül éreztem: milyen jó az áldásnak együtt örövendeni, milyen jó evangélikusnak lenni, milyen csodálatos Istennek szolgálni. Milyen jó, amikor testvéri szeretetben tudunk együtt lenni! Bárcsak ne feledkeznénk meg ennek szükségességéről.

■ MÁTYÁS ATTILA
evangélikus lelkipásztor (Nagyvárad)

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Szövetségerősítő élmény

Évek óta figyelemmel és érdeklődéssel kísérem szeretett evangélikus egyházunk évenkénti alkalmait. Október 11-én, szombaton az országos evangélikus templomban. Fiammal csodálattal néztük a kisköri gyerekek énekes műsorát *Noé bárkája* címmel.

A nyitó és záró istentisztelet, a bibliafoglalkozások mind-mind lélekemelő és szövetségünket erősítő esemény volt. *Berecz András* mesemondása, éneke és *dr. Solt Pál* élettörténete, hitvallása mind-mind megerősített abban az Istennel járásban, amelyet életem legfontosabb szövetségének tartok.

Remélem, jövőre Sopronból is többen eljönnek majd, és *Iréne* néni a szeretetthonból is el tud majd jönni velünk.

Köszönjük ezt a felemelően értékes napot! Maradjunk Istennel szövetségben! Erős vár a mi Istenünk!

MENYHÁRT ANDREA (Sopron)

A Keresztény Orvosok Magyarországi Társaságának szegedi országos konferenciájáról

A Krisztust követni kívánó orvosok, egészségügyben dolgozók társasága, a KOMT hivatalos megalakulása óta (huszonöt esztendeje) évente tart országos konferenciát mindig más helyszínen. Így voltunk Barcstól Gyuláig nagyon sok helyen. Idén október 10–12. között Szegeden tartottuk találkozóinkat. A Dóm téri Szent-Görgyi Albert Oktatási Központ nagyszerű technikával felszerelt, szép előadóterme és előcsarnoka adott helyet a rendezvénynek.

Témánk a *Gyógyító szolgálat, szolgáló szeretet* volt, vezérigénk pedig Mk 10,45: „Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.” (Egyesületünk jelvénye is a szolgáló Krisztust ábrázolja: a kereszt és aljában a tál és kendő, melyek segítségével Jézus az utolsó vacsorán a lábmosással példát mutatott tanítványainak az alázatos szolgálatra.)

Az előadók és tanúságtevők között voltak a helyi egyetem és más egyetemek aktív, illetve nyugalmazott tanárai és a legkülönbözőbb szakágakban dolgozó – hazai és a környező országokból érkezett – kollégák egyaránt. A reggeli áhítatokat helyi lelkipásztorok és gyülekezeti tagok vezették.

Dr. Boda Domonkos nyugalmazott gyermekgyógyász-professzor rövid bizonyágtételt mondott hosszú, eredményes szakmai életéről, melyben mindig érezte Isten vezetését, és most – *Életutam* címmel – könyvben is nyilvánosságra hozta. *Dr. Füzési Judit* szegedi belgyógyász-infektológus visszatekintő bizonyágtételt emlékeztetését is hallhattuk.

A nemzetközi keresztény orvostársaság (International Christian Medical and Dental Association, ICMDA) eurázsiai vezetője, *dr. Rick Paul* holland sebész *Hogy lehetünk keresztény orvosok a mai világban?* című előadásával, valamint *Józsue* könyvének tanulmányozásával tanított minket három részletben. (Nagyszerű tolmácsa *dr. Győri Gábor* volt.)

Hasznos volt hallanunk a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának tanszékvezető docensét, *dr. Tóth Juditot*, aki huszonhat éve alapszabályunkat szövegezte meg, majd a közhasznúsági átalakulásban és egyéb jogi teendőinkben is segített. Ő az úgynevezett „jogklinikáról” beszélt. Erre választható, kredites tárgy keretében oktatja hallgatóit; joggyakorlattal rendelkező tanárok segítségével a rászoruló egyének és szervezetek ingyenesen igénybe vehetik a segítségét.

Dr. Kellermayer Miklós pécsi sejtbiológus-professzor helyünket határozta meg a világmindenségben. A Föld a világmindenség központja, ahova az emberi életet teremtette Isten, és ahol az ő Fia megváltott minket, hogy szabadon választhassuk az Életet. Személyes és világméretű felelősségünk van döntéseinkben.

Dr. Kereszty Éva egyetemi docens, az egyetem igazságügyi orvostani intézetének vezetője statisztikai adatokkal alátámasztva hívta fel figyelmünket *Védtelenek a családban* című előadásában: gyermekek, öregek, nők és férfiak egyaránt lehetnek áldozatai fizikai, szóbeli, elhanyagolási bántalmazásoknak. Ezt a helyzetet az orvosoknak észre kell venniük.

Dr. Somody Imre saját szavaival tanúskodott az „istentelen sikeresség éveinek” nevezett időszak után Krisztussal való találkozásáról és arról, micsoda megnyugtató, erőt adó, amikor magának a tökéletes Istennek a vezetését érezhetjük. A keresztény vezetés a gyakorlatban helytállás nem keresztény környezetben. Fontos hivatásunk van nemzetünk és egészségügyünk feladataiban is – emelte ki.

Dr. Pintér Gábor szájsebész Isten vezetését mutatta be gyakorlati példákkal, amelyeket megtapasztalt, *dr. Nagy Dániel* traumatológus pedig személyes és szemléletes példákkal színesített előadásában arról tanúskodott, hogyan lehet Isten gyermekeként élni a munkahelyünkön.

Dr. Csóky András idegsebész elvesztett gyermeke utáni mély gyászában tapasztalt krisztusi vigasztaló élményeiről számolt be.

Dr. Tolnay Lajos szülész-nőgyógyász arról szólt, hogy bár az emberek sok esetben a gyógyítás szolgálatát Jézus különleges *szolgálatának* tekintették, ő többször visszakérdézett, és helyes irányt szabott a gyógyítás iránti elvárásnak. Legyen szemünk és fülünk Jézus tanításaira, hogy helyes önismertetre jussunk gyógyító hivatásunkban – hívta fel a figyelmet.

Dr. Kiss Katalin házi gyermekorvos saját példával támasztotta alá, hogy mit tett Isten az ő igéje, az evangélium hirdetése érdekében betegek vagy családtagjaik körében, akkor is, ha alkalmatlannak látszott az idő. *Dr. Solti László* és *dr. Petz Zsuzsanna* Isten szeretetéről tanúskodtak, amelyet a maguk és rájuk bízottak életében tapasztaltak.

Dr. Böszörményi Dalma pszichiáter a „társadalmi misszióban” betöltött szerepéről beszélt, visszatekintve mintegy harminchárom évre, a KOMT gyökereire és ágaira.

A *dr. Makó János* belgyógyász, orvostikus-professzor vezette kerekasztal-beszélgetésben részt vett felvidéki és délvidéki kolléga is. *Dr. Győri József* kiemelte, hogy nekünk a só és a világosság szerepét szánta az Isten mindenütt, ahová állított. A kerekasztal az előadásokkal egybehangzóan megerősített minket az Istentől való szolgálatunkban.

Az idei konferencián elhangzott előadások hamarosan megtalálhatók lesznek a KOMT honlapján (www.komt.hu).

GYŐRINÉ DR. DRENYOVSKY IRÉN (Budapest),
a KOMT tiszteletbeli elnöke

HÍREK, HIRDETÉSEK

Közgyűlés az Északi Egyházkerületben

Az Északi Evangélikus Egyházkerület közgyűlését a 2005. évi IV. tv. 84. § alapján november 21-én, pénteken 14 órakor tartja a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében (1123 Budapest, Kék Golyó u. 17.). Mindenkit szeretettel várunk.

Meghívó az összegyülekezés napjára

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség szeretettel hívja híveit és barátait november 16-ára a békásmegyéri templomba (1038 Budapest, Mező u. 12.) az összegyülekezés napjára.

Dél előtt 10 órakor az istentiszteleten *Donáth László* prédikál.

Délben bagi asszonyok által főzött ebédre várjuk vendégeinket.

14 órakor: „A mi sztorink nem mindennapi, de ha rajtunk múlik, egyszer az lesz.” Kiutak a szegénységéből és a szegregációból. Beszélgetés a BAGázs Közhasznú Egyesület bagi és budapesti önkénteseivel. Zenélnek a Snétberger Zenei Tehetség Központ diákjai.

Az alkalomra a belépés ingyenes, adományokat jó szívvel fogadunk.

GYÁSZJELENTÉS

„Én azért jöttem, hogy életük legyen, túláradó életük!” (Jn 10,10b)

Mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy *dr. Böröcz Enikő* evangélikus lelkész, egyháztörténész október 1-jén, 67. életévében váratlanul elhunyt. Búcsúztatása november 22-én, szombaton 13 órakor lesz Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban. A család kérése, hogy koszorúmegváltás címén adományait a búcsúztatás alkalmával az Ordass Lajos Alapítvány javára a templomi perselyekbe helyezték el.

Emléke szívünkben örökké él!

A gyászoló család

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 16.)

Jób ezt mondta az Úrnak: Csak hírből hallottam rólad, de most saját szememmel láttalak. Ezért visszavonok mindent, bűnbánatot tartok porban és hamuban. Jób 42,5–6 (Jel 22,3b–4; Mt 25,31–46; Róm 8,18–23/24–25; Zsolt 50) Kétségbejuttató helyzet, amelyet mégsem lehet kikerülni vagy megspórolni. Találkozás, megtapasztalás, amelyet utólag már semmiért sem adna oda az ember. Milyen hosszú utat kellett bejárnia Jóbnek, ennek a rendezett életű, kegyes embernek, hogy ne csak hírből, felszínesen, de valóságosan és teljes mélységében megismerje Istent! Saját nyomorúságos öngazságának elengedése, Isten kegyelme gazdagságának átélése ez a pillanat, mely semmihez sem fogható, és hitelesítő pecsét az ő életén is. Uram, én hol vagyok, és jó irányba tartok-e ezen az úton?

Hétfő (november 17.)

Ezért örvendjétek és vigadjatok mindörökké annak, amit teremtetek. Ézs 65,18a (Jn 4,34–35; Mt 7,21–27/28–29; Jel 21,9–14) Belső megkeseredettségenket, borúlátásunkat sokszor „tudományos” alapra helyezük. Hungaropesszimizmus, néplélek, rajtunk kívül álló nehézségek. Van ugyanakkor egy másik külső tényező is, amely az ellenkezőjét munkálhatja bennünk. „Íme, igen jó!” – állapította meg Isten örömmel már a teremtéskor. A tiszta öröm előkelő helyen áll a Lélek gyümölcsei között, mely csak megerősíti: Isten öröme szeretne teremteni. Uram, hol vettél el őszinte gyermeki örömeim? Kérlek, segíts a mai napon újra megtalálni!

Kedd (november 18.)

Hiszek, segíts hitelenségemen! Mk 9,24 (Jób 3,20–21; Zsid 10,26–31; Jel 21,15–21) Bizalom a kétségben. Remény a reményvesztettségben. Isten utáni vágy a teljes elbizonytalanodásban. Gépiesen még elhangzik ajkunkról a „hiszek”, miközben mindenféle más módokon próbáljuk bebiztosítani életünket, mert magunk sem gondoljuk már komolyan. Fel tud-e szakadni újra ilyen őszintén bennünk a vágy és kérés az Úr felé, aki életünk számára egyedül képes megoldást, gyógyulást, reménységet adni?

Szerda (november 19.)

Mert én új eget és új földet teremtetek, a régire nem is emlékeznek. Ézs 65,17 (Mt 4,17; Lk 13,1–5/6–9; Jel 21,22–27) Új és új korszakok követték egymást a történelemben a boldogság és a földi Kánaán ígéretével, s mára eljutottunk odáig, hogy szinte mindenkiből kiábrándultunk. Bármi új jön, kísért a régiék szelleme és kínzó tapasztalata. Életünkben mindennap átélhetjük ezt a csalódást, de átélhetjük annak csodáját is, hogy minden új nap új kegyelmet hordoz. Hogy Isten országa épül bennünk és közöttünk, lebontva a múlt romjait. Uram, segíts megszabadulnom a múlt terheitől, hadd élhessem át új teremtésed ma is!

Csütörtök (november 20.)

Jézus mondta: „Aki pedig hallja tőlem ezeket a beszédeket, de nem cselekszi, hasonlónak lesz a bolond emberhez, aki homokra építette a házát.” Mt 7,26 (Jer 2,17; 2Thess 1,3–12; Jel 22,1–5) Megint jelentkezik a repedések életünk falán, pedig nemrég festettük le őket újra, jó vastagon. Miért történik ez velünk, amikor annyira igyekszünk mindent a legnagyobb rendben látni és látatni? Lehet, hogy nem elég a máz, a felszíni kezelés, hanem az alapoknál is gond van? Uram, önvizsgálatra indítanak szavaid, mert bizony hallhattam ígédet, de nem vettem komolyan. Túl nagy és nehéz munka lett volna, még most sem lennék kész vele. Lehet még újrakezdenem? Uram, most légy te az építési vezető!

Péntek (november 21.)

Aki Istentől született, az vigyáz magára, és a gonosz meg sem érinti. 1Jn 5,18 (Dán 6,23a; Mt 26,59–66; Jel 22,6–15) A kapcsolatban van ez a titok elrejtve. Mert aki Istentől született, az nem abban bíz, hogy tud magára vigyázni, hanem tudja: Isten Fia az, aki megőrzi őt. És erre bizony nagy szüksége van. Mert nem azt jelenti mindez, hogy a gonosz nem is akarja érinteni. Kísértésekkel és próbatételekkel sűrűn szegélyezett út ez, mely Dánielt az oroszlánverem mélyéig juttatta. Olyan helyzetig, ahol egészen nyilvánvaló volt, hogy nem saját ereje tartja meg. Viszont vigyázott magára, hogy ne szakadjon ki abból a kapcsolatból, amelyre élete épült, és amely életét megtarthatta. Uram, köszönöm, hogy biztos lehetek benned, hiszen mindent odaadtál értem.

Szombat (november 22.)

A vakok felkiáltottak: „Uram, Dávid Fia, könyörülj rajtunk!” A sokaság azonban rájuk szól, hogy hallgassanak el, de ők még hangosabban kiáltottak. Mt 20,30–31 (Zsolt 28,1a; Jel 20,11–15; Jel 22,16–21) Micsoda látás a vakoknál! Milyen vakság a látók tömegében! Furcsa történet ez, mely feje tetejére állítja mindazt, amit a hétköznapiakban megélünk. Hogyan lehet, hogy ilyen sokan csak néznek, de nem látnak? Hogyan lehet, hogy ráadásul a Mestert látványosan követők nagy tömege az, amely ennyire felszínesen viselkedik, és nem érzékeli a mélyebb összefüggéseket? Hogyan lehet, hogy egyedül a két vak az, aki mindent tisztán lát? Saját nyomorát csakúgy, mint azt, hogy kicsoda valójában Jézus. Hogyan lehet, hogy inkább lennének vak, mint látó? Uram, lelki látást adj nekem, hogy észrevegyem saját elvesztettségemet csakúgy, mint a te igazi hatalmadat!

■ GYŐRI DÁVID

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 16-ától november 23-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
5.25 / Duna Tv Virágzó Magyarország Csömör	5.15 / M1 Hajnali gondolatok 13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félórója	8.35 / Duna Tv 100 kép a XX. századról 12.05 / Bartók rádió Az emlékezés napja Mozart: Requiem 19.35 / Bartók rádió Bellini: Puritánok (háromfelvonásos opera)	12.00 / Nemzetiségi adások Déli harangszó a tótkomlói evangélikus templomból 12.05 / Bartók rádió A Montreali szimfonikus zenekar hangversenye Közreműködik: Olivier Latry és Jean-Willy Kunz (orgona)
6.00 / Bartók rádió Muzsikáló reggel Benne: Vasárnapi organamuzsika	19.00 / Bartók rádió In memoriam Pablo Casals 19.35 / Bartók rádió Achim Erzsébet orgonaestje	19.53 / Kossuth rádió Paprikás, a buta nyúl Tersánszky Józsi Jenő meséje	13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház félórása
8.30 / Mária Rádió (Budapest) Ökumenikus lapszemle	20.00 / Duna World Rangon alul (magyar játékfilm, 1960) (78')	20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)	14.30 / Bartók rádió Népzene – fiatalok hangja 14.45 / Duna World Evangélikus magazin
9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból	20.00 / Pax Tv Kút (élő interaktív műsor) Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	20.11 / Kossuth rádió Belépő (kulturális magazin)	19.35 / Bartók rádió Utunk a János-passióhoz Qaartsiluni Ensemble
10.30 / Duna Tv Lyukasóra (irodalmi műsor)	21.15 / Pax Tv Reformációi istentisztelet a Kálvin téri református templomban	23.30 / M1 Agapé (magyar tévéfilm, 2014)	21.05 / Duna Tv Bilinc és mosoly (amerikai játékfilm, 1967)
10.55 / M1 Evangélikus magazin	22.00 / Bartók rádió Dzsesszkoncertek XV. Lamantin dzsesszfesztivál	23.55 / M1 A régi házban (magyar tévéfilm, 2013)	23.30 / Duna Tv Málenkaja rabatyonka (magyar dokumentumfilm)
13.30 / M. Katolikus Rádió „Valaki ír a kezdedel” (vasárnapi versműsor)			
18.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szobathely) Evangélikus istentisztelet			
18.35 / Pax Tv Hét ima (koncertfilm)			

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
6.00 / Duna Tv Kárpát expressz (magazinműsor)	10.00 / Pax Tv Bach: János-passió	7.00 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)	9.00 / Pax Tv Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
13.40 / M1 Gasztróangyal Moldva	14.05 / Kossuth rádió Arcvonalak Takaró Mihály irodalomtörténész	7.30 / Duna Tv Isten kezében	9.30 / Mezzo Tv Händel: Salamon (oratórium)
16.00 / Duna Tv Hetvenes (magyar játékfilm, 2014) (29')	14.35 / Duna World Biblia és képzőművészet	10.05 / M1 Kerékpártúra (biciklismagazin)	9.30 / Bartók rádió Musica sacra (egyházzenei magazin)
19.25 / Kossuth rádió Tetten ért szavak Balázs Géza műsora	19.30 / Kossuth rádió Vuk Fekete István regényének rádióváltozata	13.00 / Pax Tv Reformációi gálaest	10.04 / Kossuth rádió Metodista istentisztelet a kaposvári imaházból
21.10 / Duna Tv Síkátor (magyar játékfilm, 1966) (63')	20.05 / Bartók rádió A népdal útja – A népzene különböző aspektusai	13.41 / Bartók rádió Az orgona Paganinije – Cameron Carpenter	10.30 / M1 Református magazin
21.30 / Kossuth rádió Rádiószínház Derűre is derű	20.20 / M1 Virtuózok (komolyzenei tehetségkutató műsor)	14.05 / M2 A vitéz szabólegény (német szaféfilm)	10.55 / M1 Református ifjúsági műsor
22.45 / M3 Fortélyos asszonyok (magyar tévéfilm, 1972)	22.10 / Pax Tv Gospelast az Akadémia kupaletermében	19.00 / Bartók rádió Mozart: A varázsfuvola (operaközvetítés)	11.30 / M1 Sztehlo Gábor 100 éve született a gyermek- mentő evangélikus lelkész
22.50 / M1 Rejtélyes XX. század Kun Miklós történész műsora	22.15 / Duna World Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)	20.20 / M1 Játék határok nélkül, 2014 (vetélkedőműsor)	19.30 / Duna World Kerekek és lépések A beregi Tiszaháton
		21.04 / Kossuth rádió Rádiószínház Hamvas Béla: A méhesben	20.06 / Kossuth rádió Irodalmi újság

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Arusztja a kiadó.** Terjesztő a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belöldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

